...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 244 (10305) | 1963 оной октябриин 15, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Үндэр ургаса— үрэһэнэй хүсэн

...энэ газар ехээр элдүүрилжэ, ...мэл үрэһэ хүрэнгэ бэлдэжэ, ...нсэ тарилгаяа ғоритойгоор ...хэжэ шадаһан Хяагтын үй...дбэриин управлениин XX парт...дын нэрэмжэтэ колхоз энэ ...э гүрэндөө 34 мянга гаран ...нер таряа худалдажа, аяар ...зуу гара мянган түхэригэй ...оруулаа ха юм. Энэнь ар...ин ажахые хүгжөөлгэдэ ай...р ехэ нүлөөтэй байхань ...аггүй. Нүгөө талаараа тэдэ... гүрэндөө таряа талха ехээр ...ажа, Эхэ оронойнгоо хүсые ...жүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн нэ...хээ.

...тимэһээ ургаса ехэтэй ороо... тарилгые жэлһээ жэлдэ үр...хэ, тэрэнэй тогтууритай ... ургаса туйлаха гээшэ кол... совхоз бүхэнэй дайшалхы ...рго болоно. Теэд жэл бүри ...о тарянай һайн ургаса ...н тула юу хэхэ хэрэгтэйб? ...түрүүн тарилгынгаа бүхы ...ие нютагай эрхэ байдалда ...һан һайн сортын, эрхим ...ртай үрэһөөр хангаха эрил...бигдана.

...энииие һайса ойлгоһон ажа...удай хүтэлбэрилэгшэд, агро...д бүхы тарилгаяа сортовой үрэһөөр хэдэг, үрэһэ хүрэн... ёһотойл эзэн мэтэ хандажа, ...ээ намарай нарата үдэр...э бүхыдэнь сэбэрлэжэ, та...ын шанарта хүргөөд, зохи... түхеэрэтдэһэн амбаар, скла...та хадагалдаг заншалтай. ...энь, Зэдын үйлэдбэриин уп...ениин XX партсъездын нэ...этэ колхоздо үрэһэ хүрэнгэ ...хидаал адли энэ жэл...е нарин нягтаар сэбэр...жэ, складта хадагалагдажа ...эхэ дүтэлөө. Мүнөө эндэ ...и үрэһэниинь лабораторидо ...гдажа, тарилгын шанарта ...гдэһэниинь тодорхойлогдоо. ...э жэлдэ Зэдын, Мухар-Шэ... үйлэдбэриин управлени...й олонхи ажахынууд үрэ...рэнгэеэ сэбэрлэхэ, хааха хү...реэ урагшатайгаар ябуулна. ... эдэ управленинүүд шэ...ин үрэһэ хааха түсэбөө ...эн дүүргэнхэй.

...гөөр республикын колхоз, ...зуудта үрэһэ хүрэнгэ сэ...жэ, тарилгын шанарта хүр... зүбөөр хадагалха хэрэг хан...гүй байһан зандаа. Олохон ...ынууд ургаса хуряалгынгаа ...үни хада гараашье һаа, ...хүрэтэр орооһо та...й, горохой, хартааб... үрэһэ хааха түсэбөө дүүр... байһаар. Октябриин 10-... байдалаар республикын кол... совхозууд ороoһото, бобово ...алнуудай үрэһэ хааха ...өө 96 процент, тэрэ ... горохой — 33 процент, ...абхын—64 процентдэ хүр... байна. Үрэһэ хааха хэрэгые ...гэ татаха гээшэ тон аюул... Тиимэһээ үйлэдбэриин уп...енинүүд, хүдөөгэй партко... колхоз, совхозуудай хү...рилэгшэд, агрономууд эдэ ...үүдтэ үрэһэ хүрэнгэ хааха ...өө заатагүй дүүргэхэ хэм...жээнүүдые абаха уялгатай.

Агуухэ Октябриин һайндэр хүрэтэр ороoһо тарянай үрэһые сэбэрлэжэ дүүргэхэ, бүхыдэнь тарилгын шанарта хүргэхэ талаар түрүү ажахынуудай жэшээе бүгэдын хэрэг болгохо талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ушартай. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ гүрэндэ таряа тушаалгын дүүрэхэлээр лэ олохон ажахынуудай тоогууд дээрэ ороoһо сэбэрлэхэ хүдэлмэри зогсошонхой, ороoһо сэбэрлэхэ орёо оньһото машинанууд миин байна гэхэ гү, али зарим нэгэниинь арай һэжэ нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ. Үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри илангаяа Хяагтын, Түнхэнэй, Хориин үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Иимэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй.

Зорилго юуб гэхэдэ, колхоз, совхоз, тракторно-тарян ажалай бригада бүхэндэ үрэһэ сэбэрлэхэ график хүргэжэ, энэ хүдэлмэриие хоёр халаанда эмхидхэжэ, үрэһэ сэбэрлэхэ машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ эрилтэ табитдана. Сэбэрлэгдэһэн үрэһэн тэрэ дороо лабораторидо шалгагдажа, һайн газарта хадагалагдаха зэргэтэй.

Үрэһэ хүрэнгые зүбөөр хадагалха эрилтэ манай республикын олохон ажахынуудта баримталагданагүй. Нилээд ехэ үрэһэнэй тарян бүхэли үбэлдөө газаа тоог дээгүүр хэбтэжэ, саһа, шоройдо дарагдажа, шубуу шонхорой хүнэһэн болодог гээшэ. Эдэ үдэрнүүдтэ үрэһэнэй таряа шалгажа үзэхэдэ, олохон бригаданuудта үрэһэ хадагалха һайн байра түхеэрэгдээгүй байба. Хяагтын управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз экономическа талаараа яһала бэхижэһэн колхоз. Теэд энэ артелиин хоёрдохи бригадада (Үдэнгэ нютагта) үрэһэнэйнь тарян тоог дээрэ миин хэбтэнэ. Энэнь мүнөө хүрэтэр сэбэрлэгдэжэ эхилээшьегүй. Үрэһэ хадагалха байра эндэ байхагүй. Мүн иимэрхүү байдал бусад олон ажахынуудта үзэгдэнэ. Амбаар, складуудай дутамаг дээрэһээ элдэб сортын үрэһэн холисолдожо, шанараа алдана ха юм.

Үйлэдбэриин управленинүүд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үрэһэнэй таряа, хартаабха гутаангүйгөөр, үрилтэдэ оруулангүйгөөр хадагалха талаар сэхэ харюусалгатай. Тиимэһээ тэдэнэр үрэһэ хадагалха байрануудые түхеэрхэ зэргэтэй.

Гадна үрэһэнэй тарян олохон ажахынуудта шэгнэгдэнгүйгөөр, миил багсаамжаар хаагдаад байна. Энэ тон аюултай. Юуб гэхэдэ, энэ ушарта үрэһэ хүрэнгэ хулгайлха, иишэ тиишэнь гаргашалха арга олгогдоно бшуу. Тиимэһээ управленинүүдэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд, мүн тэдэндэ туһалха үүргэтэй колхоз, совхозуудай хиналтын бүлэгүүд, постнууд үрэһэнэй тарянай сэбэрлэгдэжэ, хэр зүбөөр хадагалагдажа байһые саг үргэлжэ шалгажа байха үүргэтэй.

ТЕЛЕГРАММА

Дээдэ тушаалта господин Джованни Леонедэ, Италиин Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэдэ

РИМ город

Беллуно провинцида ослолой боложо, Италиин арад зондо ехэ хохидол ушаруулһандань сэдьхэлэйнгээ гүн дундаһаа шаналжа байһыемнай дамжуулаад, совет арад, Советскэ правительство һанаа үнөөгөө зобожо байна гэжэ гэмтэлдэ ороһон бүлэнэртэ, тэдэнэрэй түрэлхидтэ дуулгахыетнай гуйнабди.

Н. С. ХРУЩЕВ,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Москва, Кремль 1963 оной октябриин 13.

Л. И. Брежнев Афганистанда айлшална

КАБУЛ, октябриин 13. (ТАСС). ТАСС-ай корр. П. Кречнев, В. Гаврилин иигэжэ дамжуулна: Тусхайта хэрэгээр эндэ айлшалжа ябаһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев үсэгэлдэр үдын хойно Афганистанай король Мухаммед Захир Шахтай уулзаба.

**

КАБУЛ, октябриин 13. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Афганистанай король Мухаммед Захир Шахтай тэрэнэй ордон соо орожо уулзаба.

Хани халуун оршон байдалда хөөрэлдөөн үнгэрбэ.

**

КАБУЛ, октябриин 13. (ТАСС). Тусхайта хэрэгээр айлшалжа ерэһэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хүндэлэлдэ Афганистанай король Мухаммед Захир Шах үсэгэлдэр үдэшэлэн ехэ уулзалга хэбэ. Мухаммед Захир Шах Л. И. Брежнев хоёр энэ уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ. Советскэ Союзаар ябажа байха үедэм совет арад, Советскэ правительство хани барисаанай мэдэрэлтэй байжа ехэ һайнаар айлшалуулаа һэн гээд Мухаммед Захир Шах тэмдэглэбэ. Совет хүтэлбэрилэгшэдэй Афганистанаар айлшалалга, тэрэшэлэн хоёр оронуудай эбэй ёһоор зэргэ оршон һууһан ушар хадаа хоёр оронуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ ашатай туһатай байха юм гэжэ король тэмдэглэбэ.

Республикын колхоз, совхозуудта ургаса хуряалга, намарай паар хахалалга, тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

1963 оной октябриин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Үйлэдбэриин управленинүүд, аймагууд	Бүхы ургасын хуряагдаһан	Тэрэ тоодо ороoһото, бобово ургамалнуудай хуряагдаһан	Намарай паарай хахалалга	Үбһэ бэлэдхэлгэ	Силос даралга	Һолоомо суглуулжа сомолго
Баргажанай	97	96	56	74	34	45
Зэдын	92	89	58	56	44	—
Кабанскын	88	88	60	80	66	22
Хяагтын	87	88	59	51	24	23
Мухар-Шэбэрэй	98	95	42	56	39	—
Түнхэнэй	95	95	93	61	60	56
Улаан-Үдын	93	97	51	47	33	20
Хориин	95	90	45	52	31	42
Баунтын	100	86	—	80	—	74
Хойто-Байгалай	99,1	98	—	7,8 дахин	—	18

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха социалис уялгаяа дүүргэһэн эдэ ажахынууд республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ:

ХОРИИН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ (управлениин начальник **И. А. Игнатьев,** хүдөөгэй парткомой секретарь **П. Э. Ренчинов,** аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Б. Т. Аюров)** гүрэндөө 250.000 центнер таряа тушааха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэбэ.

АЖАХЫНУУД

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин БАРГАЖАНАЙ СОВХОЗ (директорынь **Н. И. Малыгин,** рабочкомойнь түрүүлэгшэ **И. В. Стельмашенко,** главна агрономынь **А. А. Никульшин)** гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө гурба дахин үлүүлжэ, бүхыдөө 14155 центнер тушаагаад, абаһан уялгаяа бэелүүлбэ.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин XXII ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ (түрүүлэгшэнь **С. И. Тараскин,** парткомойнь секретарь **Ж. Ш. Бадалаев,** главна агроном **Д. М. Молонов)** гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 3,5 дахин үлүүлжэ, бэлэдхэлэй пунктда 19043 центнер таряа оруулаад, абаһан уялгаяа 1 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргээ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗ (түрүүлэгшэнь **Н. Г. Тютрин,** парткомойнь секретарь **Н. Г. Ревенский,** главна агрономынь **С. Д. Унич)** Эхэ орондоо 25.874 центнер таряа худалдажа, түсэбөө 2,7 дахин, социалис уялгаяа 874 центнерээр үлүүлэн дүүргээ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ОХИН-БУЛАГАЙ СОВХОЗ (директорынь **Д. Е. Плюснин,** парткомойнь секретарь **М. Ефимов,** главна агрономынь **Л. Е. Фомин)** гүрэндөө 35105 центнер таряа тушаажа, абаһан уялгаяа үлүүлбэ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин Управлениин «ЭРДЭМ» СОВХОЗ (директорынь **Ц-Д. Д. Доржиев,** парткомой секретарь **П. Ф. Брылев,** главна агроном **В. Н. Ижевский,** ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **В. Д. Коршунов)** 65.893 центнер таряа гүрэндөө тушаажа, социалис уялгаяа 5.893 центнерээр үлүүлэн дүүргэбэ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин БЭШҮҮРЭЙ СОВХОЗ (директорынь **И. П. Козлов,** парткомой секретарь **Д. Ц. Гомбоев,** главна агроном **С. Н. Петровский,** комсомолой комитедэй секретарь **В. Ц. Цыбенов)** гүрэндэ 40 мянган центнер таряа тушааха уялгаяа үлүүлэн дүүргээ гэхэ гү, али Эхэ оронойнгоо амбаарта 51.049 центнер таряа оруулаа.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ДЗЕРЖИНСКЫН НЭРЭМЖЭТЭ СОВХОЗ (директорынь **М. М. Иванов,** парткомой секретарь **И. Ж. Хлызов,** главна агроном **П. Г. Гылыков,** ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **А. А. Фомин)** гүрэнэйнгөө амбаарта 22697 центнер ороoһо таряа оруулжа, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ **Е. Ф. Иванов,** парткомой секретарь **А. А. Бекешев,** главна агроном **В. И. Петров,** комсомолой комитедэй секретарь **В. В. Митрофанов)** гүрэндэ 25 мянган центнер таряа тушааха уялгаяа үлүүлэн дүүргээ гэхэ гү, али Эхэ оронойнгоо амбаарта 34.278 центнер таряа оруулба.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «ЗАБАЙКАЛЕЦ» КОЛХОЗ (түрүүлэгшэнь **А. А. Братеньков,** парткомойнь секретарь **С. И. Володин,** агрономынь **И. И. Шаманов,** ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **М. А. Калашникова)** гүрэндөө 19.141 центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа 3.141 центнерээр үлүүлээ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «РАССВЕТ» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ **Е. З. Утенков,** парткомой секретарь **И. П. Ефимов,** агроном **А. С. Перелыгин,** ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Л. П. Слепнева)** Эхэ орондоо 17.738 центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «ЗНАМЯ ЛЕНИНА» КОЛХОЗ (түрүүлэгшэнь **Ц. С. Семенов,** парткомойнь секретарь **Л. С. Леонов,** главна агрономынь **Д. Д. Дамбаев,** комсомолой комитедэй секретарь **С. Д. Дашиева)** гүрэндөө 15.754 центнер ороoһо таряа худалдажа, социалис уялгаяа 754 центнерээр үлүүлээ.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «ПОБЕДА» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ **И. С. Фалилеев,** парткомой секретарь **В. М. Смирнов,** агроном **С. Е. Фомин,** ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Е. Ф. Синицына)** гүрэндэ 12 мянган центнер таряа худалдаха уялгаяа үлүүлэн дүүргээ гэхэ гү, али Эхэ орондоо 13.720 центнер таряа худалдаа.

Һү ехээр һаахын түлөө

Хооһоор хаалгахадаа хожорһониинь гайхалгүй...

ҺҮ ҺААЛГАНЬ ДООШОЛНО

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» колхоз гүрэндэ һү худалдаха 9 һарын түсэб оройдоол 52 процент гэхэ гү, али 6200 центнерэй орондо миил 3250 центнер тушаагаа. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 20 процентээр бага худалдагдаа. Үнеэн бүриһөө 845 килограмм һү һаагдаад байна. Иимэ байдалда ороод байхадаа, таарамжатай хэмжээ абахын орондо, ажахынь хүтэлбэрилэгшэдэй һанаа амар һуудагынь гэмшэлтэй.

—Хэдэн һарын туршада зоотехник үгы байһан дээрэһээ һү һаалгада хиналта хэгдээгүй,—гээд колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Шагдыров сэхэ хэлэбэ.

Үнэхөөрөөшье зоотехник һая томилогдоо. Теэд ажахын бусад хүтэлбэрилэгшэд, партком юугээ хаража байгаа гээшэб? Энэ шухала хэрэгтэ анхаралай хандуулагдаагүй дээрэһээ һү абаха 9 һарын түсэб 68 процентдэ хүргэгдэнхэй. Колхозой гурбан фермын дундаһаа илангаяа центральна фермэ һү багаар һаана.

Үргэн ехэ бэлшээритэй Үбэр-Зөөхэй нютаг. Газар нютагай нэрыень һанахада, эндэ сагаан эдеэн билтаржа, тоһо, зөөхэй дэлбэрдэг орон гэхэдэ болохо аабза? Тиигэбэшье нютагай энэ гоё һайхан нэрэ алдар хүсэд харюулагданагүй. Харин эндэхи фермэ (даагшань Константин Жигжитов) колхозоо ехээр хойшонь татана: һү абаха 9 һарынгаа түсэб оройдоол 66 процент дүүргэнхэй.

Үнгэрһэн сентябрь һарада Үбэр-Зөөхэйн фермэ һү абалгаяа нилээд доошолуулһан байна. Түсэбэй ёһоор 290 центнер һааха байгаад, оройдоо 172 центнер һаагаа. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд «талха тарянай хуряалгада бүхы хүсэеэ элсүүлээбди» гэһэн шалтаг дурдаад, баһал һаналаа табяагүй байшоо.

Мүнөө октябрь һарын түрүүшын арбан хоногой үдэр бүхэндэ 450—500 литр һүн абтана. Үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ миил 2,8—3 литр һаагдана. Энэнь зунайхиһаа хоёр дахин бага болоно.

Иимэ юумэн ямар ушарһаа болоноб гэхэдэ, малшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, мал ажалай мэргэжэлтэдэй үүргэ харагданагүй. Залуу зоотехник нүхэр Мыжитовтэ правлениин, партийна организациин зүгһөө бодото туһа хүргэгдэнэгүй, тэрэнэй үүсхэл дэмжэгдэнэгүй.

— Нарай тугалнуудые нэгэ ээзэтэй болгохо гээшэ тон шухала. Теэд тугалшад дутана. Тэдэниие шэлэн олохо хэрэгтэ колхозой правлени анхарал хандуулнагүй,—гэжэ нүхэр Мижытов хөөрэнэ.

Нэрэншье. тугалшадай олдодоггүй дээрэһээ фермын һаалишад тугалнуудаа хоёр һарын хугасаада өөһэдөө түлжүүлбэ. Энэнь һаалишадай һү һааха хэрэгтэ һаад тойбо татана, мүн тугалнуудшье бирагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

ҮНЕЭД МУУГААР БЭЛШЭЭГДЭНЭ, НЭМЭЛТЭ ТЭЖЭЭЛ ҮГТЭНЭГҮЙ

Эндэхи фермые даагша нүхэр К. Жигжитов һаалишадай ажал ёһоор эмхидхэнэгүй, үдэшэ үглөөниинь ерэжэ һаалишадай хүдэлмэри шалганагүй. Энээниие һамбаашалан, нэгэ һаалишан октябриин 7-до үнеэдээ һаангүй, тэрэ үдэшэлэн болоһон хуримда ябашаһан байна. Үдэрэй дүн согсологдожо, һаалишадта дуулгагдаха байгаад, хэгдэнэгүй. Хэн хэды шэнээн һү һаагааб гэжэ һаалишадшье мэдэнэгүй.

Намарай саг ерээд, үбһэ ногооной хагдаржа байха үедэ, һаамхай үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл үгэжэ байбалнь, һү һаалга нилээд нэмэхэ байһаниинь мэдээжэ. Теэд эндэ граммшье тэжээл үгтэнэгүй. Эртэ үглөөнһөө үдэшэлэн орой болотор шье бэлшээри дээрэ адуулхаяа яана гээшэб? Ушар юуб гэхэдэ, тус фермэ мал адуулагшадаар хүсэд хангагдаагүй. Үнинэй мал адуулагша Базар Тогтохоев хэды оролдобошье, гансаараа хүшэ хүрэнэгүй. Тиимэһээ һаалишад үдэр бүри ээлжээгээр адуулгада гаралсана. Һүүлэй үдэрнүүдтэ нүхэр Тогтохоевой ондоо ажалда эльгээгдэхэдэнь, һаалишад хоёр хоёроороо малаа адуулна. Үглөөнэй һаалга дүүргэһэнэй һүүлээр һаалишадай гэртээ харижа сайлаад ерэтэрнь, нилээд саг оножо, 8—9 часай үеэр бэлшээридэ гаргагдана. Үдэшэлэн 5—6 часай үеэр малынь хээрэһээ һубарилдан бусана. Иигэжэ оройдоол 8—9 часай туршада бэлшээгдэнэ. Сүүдхын 14—15 час соо үнеэдынь хашаада хооһоор хаалгаатай байдаг. Эдэ бүгэдые колхозой хүтэлбэрилэгшэд яһала һайнаар мэдэжэ байбашье, обёоронгүй гарадагынь гайхалтай.

Фермэ, гүүртэнүүд дээрэ элдэб тушаалтад дан олон байһаар. Жэшээлхэдэ, колхозой отделени бүхэндэ һаалиин фермые даагша, тоо бүридхэгшэ томилогдонхой. Түсэбөө дүүргээшье, үгышье һаань, фермые даагша һара бүри 80 түхэриг салин хүлһэ абадаг юм.

Хэрбээ республикын түрүү ажахынуудай жэшээгээр фермые даалха, тоо бүридхэхэ уялгануудые ахалагша һаалишанда гү, али ондоо нэгэ хүндэ даалгабал, хэды шэнээн мүнгэ зөөри алмагдаха байгаа гээшэб? Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд хуушанайхяараа хүдэлнэ, түрүүшүүлэй дүршэл халан абаха гэжэ оролдоногүй.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДӨӨ БЭЛЭН БЭШЭ

Үбэр-Зөөхэйн фермэ үбэлжэлгэдөө тон муугаар бэлдэжэ байнхай. «Ёлочко» түхэлэй аппарат тодхоотой шэнэ байрань зунай тэн багта түймэртэ шаташаһан байгаа. Һая заһабарилагдажа эхилһэн хуушан байрадань оройдоол 72 үнеэд багтаха. Бэшэ үнеэдынь хаана үбэлжэхэеэ байна гээшэб? Теэд хэдэн жэлдэ ашаглагдаагүй байһан шулуун байра заһабарилагдажа эхилээдүй, задагай зайдан байһаар.

—Энэ үедэ малаа бүлеэн үһаар уһалдаг байгаабди. Харин мүнөө тэрээнһээ байтагай, үнеэдээ садатарнь уһалнагүйбди.—гэжэ эндэхи һаалишад мэдүүлнэ. Газарай хүрэтэр заһабарилаагүй һаа, тус фермэ үбэлэй сагта уһагүй үлэжэ болохо. Мүнөө малай байра миил 2—3 хүн заһабарилна.

Мүн бусад отделенинүүдтэ малай үбэлжэлгын бэлэдхэл муугаар эмхидхэгдэжэ байна. Жэшээнь, Енхорой бригадада баригдажа байһан байра хахадлаашьедүй, хушалтын шифер дутана. Үйлэдбэриин управлениин колхозуудта барилга хэдэг колхозууд хоорондын барилгын бүлэг (начальник нүхэр Кайгородов) ажалаа хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ. Олон колхозуудта малай байра барижа эхилһэн аад, тэдэнээ хэлсэһэнэй ёһоор, хараалһан сагтаа дүүргэнэгүй.

Энэ жэл «Эрдэм» колхоздо үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэгдээ. 27 мянган центнерэй орондо 16 мянган центнер үбһэн суглуулагдаа. Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб 12 процентдэ хүргэгдөө. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд «нёдондонойхиһоо ехэ тэжээл бэлдэгдээ» гээд, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ малдаа юу эдюулжэ, һү һаалгаяа яажа дээшэлүүлхэ тухай бодомжолногүй.

Саашадаа иимэ ушарые тэсэхын аргагүй.

Д. Болхоев,
манай тусхай корр.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй табан жэлэй ой

Мүнөө үе сагай гайхамшагта хүдэлөөн

...оной октябрь һарада ...ва-Сортировочная» стан... депогой түрүү хүдэлмэ...эй үүсхэлээр мүнөө үе ...гайхамшагта хүдэлөөн ...мунис ажалай бригада..., ударнигуудай мүры...хилһэн юм.

...т общеcтвын оршон ...жа байгаа жэлнүүдтэ ...эгдэһэн энэ хүдэлөөн ...социалис байгуулалтын ...онуудые бэелүүлхын тү...мсэлэй үедэ олониитын ...байгуулхы ажалда бии ...түрүү юумые бэедээ ...һэн байна. Манай пар... Центральна Комитет, нү... С. Хрущев энэ хүдэ...ргэн дэлисэтэйгээр ком... байгуулха үедэ дэл... мүрысөөнэй шэнэ, дээ...та мүн гэжэ хараһан ...Коммунизмын матери...техническэ үндэһэ һуу...байгуулхын, коммунис ...харилсаануудые бии ...н, шэнэ хүнүүдые хү...лхын түлөө олониитэ ...лай үргэн тэмсэл энэ ...нэй гол удха болон...

...мунис ажалай түлөө ...нэй табан жэлэй ойе ...эхэ зуураа ВЦСПС-эй Президиум, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюро хамтын тогтоол баталан абаба. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хадаа манай ороной экономикые хүгжөөхэ, долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, коммунис партиин асари ехэ программые бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй гайхамшагта хүсэн болонхой. Хэдэн арбаад миллион түрүү хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженернүүд, технигүүд, эрдэмтэд, алба хаагшад коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха хэрэгтэ һурана.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэриин, байдал һуудалай, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ энээнэй нүлөөе улам үргэдхэхэ гээшэ профсоюзууд болон комсомолой организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн гэжэ ВЦСПС-эй Президиум, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюро тооложо байна.

Профсоюзуудай соведүүд, комитедүүд, комсомолой организацинууд хадаа коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудай, эрдэм ба соёл культурын улам олон хүдэлмэришэд, алба хаагшадые хабаадуулха ёһотой. Ажалай эгээл ехэ бүтээсэ туйлахын, техническэ дэбжэлтэ туйлахын, продукциин шанар һайжаруулхын, үйлэдбэриие олзо ехэтэй болгохын, арга боломжые элирүүлжэ хэрэглэхын, промышленностиин, барилгын, транспортын, хүдөө ажахын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ хабаадагшадай гол анхарал хандуулха.

Профсоюзай болон комсомолой организацинууд ажалшадай, совет залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам шангадхаха, олониитэдэ ашатай туһатай хүдэлмэриие хүндэлхөөр тэдэниие хүмүүжүүлхэ, коммунизм байгуулагшын моральна кодексын эрилтэнүүдые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхээр бүхы хүнүүдые хүмүүжүүлэн болбосоруулха уялгатай гээд тогтоол соо хэлэгдэнэ. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе байдал һуудалдаа коммунис ёһоор хандаха гэһэн хүдэлөөнтэй нэгэдүүлхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шухала эрилтые үдэр бүри дүүргүүлхэ уялгатай.

(ТАСС).

Улаан-Үдын нарин сэмбын коммунис ажалай фабрикынхид Агуухэ Октябриин һайндэрые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө тэмсэнэ. Эдэнэр алдарта һайндэр хүрэтэр түсэбһөө гадуур 7000 метр нооһон бүд нэхэхээр харааланхай. Зураг дээрэ: нэхэлгын цехэй тростнильна машина. Наада таладань эндэхи түрүүшүүлэй нэгэн О. Р. Еронова.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ҺУРАЛСАЛАЙ ҮҮРГЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Мүнөөдэр хүдөөгэй партийна организацинуудта политһуралсал эхилхэнь

Соёл сурталай асуудалаар сэсэн заабари, тодорхой зорилго табиһан партиин ЦК-гай июниин Пленумэй удаа политическэ гэгээрэлэй һуралсалай түрүүшын жэл хүдөө нютагуудта эхилжэ байна. Мүнөөдэр, октябриин 15-да, бүхы Хориин аймаг. соомнай хаа хаанагүй хамаг кружок, һургуулинуудай түрүүшын хэшээл үнгэрхэнь.

Үргэн ниитэ зоной коммунис сурталаар хүмүүжэхэ арюун һайхан хүсэлдэ политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ ябадалынь туйлай ехэ туһатай. Тиимэ тула политическэ гэгээрэлэй һуралсалые партийна организацинуудай зүгһөө эрхим һайнаар эмхидхэхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно бшуу.

Манай Хориин хүдөөгэй үйлэдбэриин партийна организаци урда урда жэлэйхиһээ эмхитэй, эдэбхитэйгээр һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэһэн байна. Бэлэдхэлэй хүдэлмэриие—һурагшадай бүридэлые мэдэжэ абахаһаа эхилээд, хаана ямар түхэлэй һургуули, кружок нээхэб, хэн пропагандистаар хүдэлхэб гэхэ мэтэ хүрэтэр—бүхы юумые нягтаар хэхые оролдоһон байнабди.

Политическэ гэгээрэлэй удха шанарые алиш талаһаань онсо дээшэлүүлхэ, һурагшадай өөһэдынь хүсэлые дүүрэн хангахын тула мүнөө ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаабди. Гэбэл, тодорхой экономико үзэхэ кружогууд, коммунис ажалай, түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха семинарнууд нёдондо-нойхиһоо һураггүй олоор аймагаймнай колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта хүдэлжэ эхилбэ. Энээниие баримталан, нэгэ нимэ жэшээ дурдая.

Анаагай совхозой партийна организациин (парткомой секретарь нүхэр Г. Бальжиров) гэшүүдэй наян хуби тухайнь, мүн олон тоото партийна бэшэ эдэбхитэд, комсомолшуул политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэнь. Совхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын, мэргэжэлтэд, хамтадаа 34 хүнэй хабаадалгатай семинар совхозой үйлэдбэриин тодорхой экономико шудалха байна. Тэрэниие совхозой дүршэл ехэтэй экономист нүхэр П. П. Шегай хүтэлбэрилнэ. Семинарта һурагшад экономикын асуудалнуудые даамгайгаар, ажахынгаа жэшээ баримтаһаа үндэһэлэн, дэлгэрэнгыгээр үзэхэ, шэнжэхэ зорилготой. Тиихэдээ, ажахын тоосоон, ажалай бүтээсэ, продукциин үнэ сэн тушаа илангаяа анхаралтайгаар хандаха, олооро зүбшэн хэлсэжэ, һайн һайн дурадхалнуудые тодоруулаад, үйлэдбэридөө хэрэглэдэг байха. Жэшээнь, хонин ажал дээрэһээ хаража үзэбэл, совхозой нэгэдэхи отделениин нүхэр Бато-Далай Гончиковай даадаг ажахын тоосоото бригадынхидай энэ жэлдэ туйлаһан ажалай баян дүй дүршэл тус семинарай һаяын хэшээл дээрэ согсолон үзэгдэхөөр бэлэдхэгдэжэ байна.

Үшөө тиихэдэ совхозой дүрбэн отделенидэ хүдөө ажахын экономико үзэхэ кружогууд хүдэлмэрилхэ. Пропагандистнуудаарнь отделениие даагшанар нүхэд А. В. Белоусов, Г. В. Кирюхин, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр П. Ф. Бутаков болон бусад ажахые эрхилхэ баян дүршэлтэй, экономическа теориие нютагайнгаа эрхэ байдалһаа абтаһан тоо баримтануудаар шадамар бэрхээр холбожо, шагнагшадта тодорхой һайнаар ойлгуулха хабатай нүхэд хүдэлжэ эхилбэ. Тэрэнһээ гадна отделенинүүдтэ коммунис ажалай, хүмүүжүүлгын хэдэн һургуулинууд тогтоогдонхой. Тэдэнэрые нютагай эхин һургуулиин багшанар хүтэлбэрилнэ. Жэшээлхэдэ, Амгаланта гэжэ тосхондо совхозой 26 хүдэлмэришэд тэндэхи эхин һургуулиие даагша, пропагандист нүхэр Б. Д. Ринчиновэй ударидалга доро коммунис ажал хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шудалха. Нэгэдэхи, гурбадахи, дүрбэдэхи отделенинүүдэй һаалишад ажалай түрүү дүй дүршэлтэй танилсахын тула мүн тусгаар эмхидхэгдэһэн һургуулинуудта ябажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Тиигэжэ тус совхозой отделени бүхэндэ 2—3 янзын һургуули, кружок нээгдэжэ, ажалшадай политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ таатай зохид арга нүхэсэл олгогдоо.

Чисаанын совхоздо болон бүхы томо, жэжэ ажахынуудта мүн лэ нимэ ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ, ажалшад олоороо политическэ гэгээрэлэй һуралсалда хабаадаха байна.

Ажахые хүтэлбэрилэгшэ гансал ажахын ударидагша байхаһаа гадна, хүн зониие хүмүүжүүлэгшэ байха зэргэтэй гэһэн июниин Пленумэй эрилтые бэелүүлэн, совхоз, колхозуудай директор, түрүүлэгшэнэр, отделениие эрхилэгшэнэрэй олонхинь үдэр үдэрэй политическэ ойлгуулам-жын хүдэлмэри ябуулдаг байхын хажуугаар политическэ гэгээрэлэй һуралсалай пропагандистнуудаар томилогдонхой. Жэшээнь, Чисаанын совхозой директор нүхэр Базаржанов тодорхой экономико шудалха семинар ударидаха, өөрөө лекци уншаха юм. «Дружба» колхозой түбтэ эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын артелиин экономико үзэхэ кружогые колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Пелихов толгойлхо.

Политическэ гэгээрэлэй шэнэ жэлэй эхилхэһээ урда Хори, Нарһата тосхонуудта пропагандистнуудай семинар үнгэргэгдөө. Тэндэ уригдаһан 150-аад пропагандистнарнай партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол, политическэ һуралсалай шэнэ зорилго тухай, аймагай ажалшадай абаһан социалис уялгануудаа хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тушаа, уласхоорондын ажабайдал тухай дэлгэрэнгы элидхэл, лекцинүүдые шагнаа. Һүүлээрнь секционно заседанинууд үнгэржэ, пропагандистнар мэргэжэл мэргэжэлээрээ сугларжа, методическа заабари абаһан байна.

Мүнөөдэр—политическэ гэгээрэлэй һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр аймагаймнай хэдэн мянган хүдөө ажалшад, хүдэлмэришэд, алба хаагшад теоретическэ эрдэм хэщээлээ дээшэлүүлхэ гэһэн һайн һайхан хүсэлөө бэелүүлжэ эхилбэ. Тиихэ зуураа тэдэнэр бодото ажал хэрэгтээ туйлаһан амжалтаяа тодорхойлжо, урдахи түсэб зорилгоёо бүрин түгэс дүүргэхэ, үзэгдэһэн дутагдалые эрид усадхаха тухай үшөө үшөө дахин бодомжолжо үзэхэ, үргэн нитын дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри бүри эршэмтэйгээр ябуулха гэжэ улам эрмэлзэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ц. Жалсанов,
Хориин хүдөөгэй парткомой секретариин орлогшо.

Багша—пропагандист

Һанаа амар байдаггүй, али юумэндэ һанаагаа зободог, сэдьхэлээ хүдэлгэдэг, олоной аша туһада хойшоо харадаггүй хүн гэжэ байдаг. Ц. Ц. Сагалеев одоол тиимэ хүнэй нэгэн гэжэ нютаг соогоо суурхадаг юм.

Багша, һургуулиие даагша, пропагандист, политическэ кабинедые даагша—сүлөө сагай гарахада ферма, полевой стан дээгүүршье гараад, али олон хэрэг ажалда туһалалсан байхыень харахат. Юрэдөө, миин байжа шадахагүй хүн. Хайшан гээд хамаг юумэндэ үрдилсэнэ гээшэб гэжэ гайхахаар.

Тээд тиимэшье байха ёһотой гээшэ ха. Колхозойнгоо ажал хэрэгые, уласхоорондын оршон байдалые табан хурган шэнгеэр мэдэхэгүй аад, хайшан гээд пропагандист байжа шадагдахаб?! Юумэ бүгэдын ушар удхые өөрөө гүнзэгыгөөр ойлгон абахаһаа гадна, үшөө хүндэ эли тодоор ойлгуулжа үгэхэ, этигүүлхэ хэрэгтэй ха юм. Тобшоор хэлэбэл, пропагандист хүнэй һэшхэлэй, сэдьхэлэй эзэн байха ёһотой ха юм. Энэ үүргэеэ нүхэр Сагалеев хүндэтэйгөөр дүүргэжэ, зонойнгоо дунда нэрэ хүндэеэ үргэһэн байха.

Зэдын Борьёо нютагта олониитын хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедэй байгуулагдахада, хэн тэрэнэй хүдэлмэриие эмхидхэхэ байгааб? Сагалеев. Колхозой һаалиин малай гүүртэ дээрэ эмхидхэгдэһэн мүнөөнэй политика шудалха кружогые хэн хүтэлбэрилхэб? Сагалеев. Иигэжэ олон даабари үгэхэнь буруушье һаань, һайн дурааран тэрэ амжалтатайгаар хүдэлһэн юм.

Энэ нютагта политическэ гэгээрэлэй кабинет хэдыхэн жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, хүн зоноо коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, түрүү дүй дүршэлэй болон соёл культурын ёһотой гуламта болонхой.

Түрэл колхоюйнь ажал хэрэгэй дүнгүүд, диаграмма болон плакатанууд, түрүү хүнүүдэй портредүүд элдэб янзын газетэ, журналнууд, номууд, витринэ болон фотомонтажнууд тус кабинедые шэмэглэн гоёодог. Эндэ лекци болон элидхэлнүүд, агитаторнуудай семинар болон юрын хөөрэлдөөнүүд саг соогоо таһалгаряагүй боложо байдаг юм. Тиимэл хадань энэ кабинедтэ хүн зон таһардаггүй—газетэ, журнал харахаяа гү, али ямар нэтэн зүбшөөл абахаяа, үгышье һаа, миин пропагандисттайгаа уулзахаяа ерэжэл байха.

— Хүнэй һэшхэл гээшэ ехэ хүсэн. Хүниие зүбөөр хүмүүжүүлхэ гээшэ нэн түрүүн һэшхэлынь һэргээхэ гэһэн юм,—гэжэ пропагандист хэлэнэ. Энэнь тон зүйтэй байжа болоо ха. Юуб гэхэдэ, энээн тушаа тэрэ ехэ анхаралаа хандуулдаг, ямаршье асуудалаар хөөрэлдөө хэхэдээ, энэ асуудал алад гарадаггүй. Тиихэдээ гансал хөөрэлдөөнэй ашаар бэшэ, харин өөрынгөө хүсэл оролдолгын жэшээгээр хүнэй сэдьхэл хүдэлгэхэ гэжэ оролдодогынь пропагандистын онсо шэнжэ мүн болоно.

Пропагандист өөрынгөө үүсхэлээр мал адуулха, һааха, үбһэ тэжээл бэлдэхэ гэхэ мэтэ ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые гүүртэ дээрээ нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн юумэ хэһэн байха. Зүбшэл, хөөрэлдөөнһөө гадуур бэеэрээшье хүдэлһэн юм. Иигэжэ оролдоһонойнь үрэ ехэ: гүүртынхид һү һааляраа колхоз соогоо түрүү ябадаг. Кружогой олон һуралсагшад коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Мүнөө Агуу Октябриин 46 жэлэй ойе һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ угтаха гэһэн мүрысөөн эндэ дэлгэрэнхэй.

— Политическэ һуралсал манай ажалда ехэ туһа хүргэдэг, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахын тула түрүү онол арга нэбтэрүүлжэ байха хэрэгтэй. Энэ талаар манай пропагандист сэгнэшэгүй ехэ туһалагшамнай гээшэ,—гэжэ һаалишад хэлсэдэг. Пропагандистда энээнһээ үндэр ямар сэгнэлтэ хэрэгтэйб даа.

Мүнөө жэл нүхэр Ц. Сагалеев һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэнхэй. Нёдондо хүтэлбэрилһэн кружогынь мүнөө коммунис ажалай һургуули болоо. Эндэ һуралсагшад юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэһээ гадна, дүй дүршэлөө халан абалсаха, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ байна.

Коммунис ажалай һургуулиинхидта пропагандист элдэб темээр альбомуудые бэлдээ. Тэдэнэй дунда «КПСС-тэ алдар соло!», «Космонавтнууд», «Коммунис ажалай ударнигууд» гэхэ мэтэ бии. Мүн политическэ гэгээрэлэй кабинедтэшье ехэ бэлэдхэл хэгдэнэ.

Шэнэ жэлэй һуралсал эрилтэ ехэтэй. Тиимэһээ ехэ бэлэдхэл хэрэгтэй. Мүнөө үдэртөө пропагандистын элдэб янзын ном, газетэ, журналнуудые дэлгээгээд һуужа байхыень харахат, харин үдэшэндөө али нэгэн газарта ошоод, лекци уншажа байха. Сүлөөгүйл саг ха юм даа.

Б. Чагдуров.

Бэлэдхэл түгэсөөр

Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой партийна организаци политическэ гэгээрэлэй шэнэ жэлдэ бэлэдхэлээ түгэсхэбэ. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй ш и и д х э б э р и н ү д э й ёһоор, мүнөө жэлэй политическэ һуралсалда олон хүн хабаадаха, мүн үйлэдбэриин шэглэл, һуралсагшадай дура хүсэл хараадаа абтаһан байна.

Колхоздо хамта 200 гаран ажалшад элдэб янзын һуралсалда хабаадахаар бэшүүлээ. Тодорхой экономикын, коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, мүнөөнэй политика шудалалгын кружогууд, коммунис ажалай һургуули гэхэ мэтэ хүдэлхэ юм. Мүн механизаторай һуралсалда 40 хүн хабаадажа, комбайнернууд болон трактористнуудай мэргэжэл абаха, 65 малшад мал ажалай түрүү дүй дүршэл шудалха.

Мүнөө һуралсагшадай һураха гэр байра, һуралсалай хэрэгсэлнүүд бригаданууд дээгүүр бэлдэгдэжэ байна. Мүн томилогдоһон пропагандистнууд түрүүшынгээ хэшээлнүүдэй темэдэ материалнуудые суглуулжа байнхай. Мүнөөдэр эндэ политическэ һуралсалай шэнэ жэл эхилхэнь.

Б. Дымбрылов,
манай селькорр.

БАШКИРАЙ АССР. Стерлитамак городто баригда[...]һан шэнэ химическэ заводой түрүүшын ээлжээн аша[...] һаяар орохонь. Ацетиленэй ба этиленэй, хлорой, мүн кау[...] содын цехүүдэй барилгые жэлэй эсэстэ дүүргэжэ тушаах[...] барилгашад абаа. Стерлитамакска завод барилгын хүдэ[...] дүүрэхэдэ эгээн томо советскэ химическэ предприятинуу[...] гэн болохо юм. Зураг дээрэ: аппаратчик Г. Корнейчу[...] гарһаа), халаанай начальник Д. Тупеев ацетиленэй ба [...] цехүүдэй барилга дээрэ.
ТАСС-ай фотохро[...]

Эрхим хүнүүд тухай магтаал

БЭРХЭ ХОНИШ[...] СОЛОТОЙ КОМБАЙНЕ[...]

Тээ мэндэ һэн...

Үглөөнэй наранай уулын оройгоор һаяхан бултайжа байгаашье һаань, Арын-Булагай тарялан тээһээ комбайнай хүршэгэнэхэ абяан аглаг агаарта холо хүрэтэр сууряатан гаража байба. Тарьянай газарай захада ерээд, «СК-3» комбайндаа бензин хэжэ байһан хүнэй хажууда дүтэлбэбди.

—Энэ нүхэрнай колхозой эрхим комбайнернуудай нэгэн Цурбо-Доржо Доржиев гээшэ. Үдэрэйнгөө даабари 150—180 процент дүүргэнэ. Мүнөө һүүлшын хэдэн га тарья хуряажа мэнэ дүүргэхэеэ байна, — гэжэ «Улаан Оронго» колхозой комсомолой комитедэй секретарь Екатерина Ангурова хэлэхэ зуураа, комбайнаа ехэл яаралтайгаар тоһодожо байһан хүн тээшэ шэртэн хараадхина.

Цурбо-Доржо Цыреновичтэй танилсажа, нэгэ бага хөөрэлдэһэнэйнгөө удаа ажал хүдэлмэриинь хэр зэргэ ябажа байһан тухай асуухадамнай, нигэжэ хэлээ һэн:

—Мүнөө жэлдэ 400 гектар тарья һайн шанартайгаар хуряажа, 4000 центнер орооһо абаха гэһэн уялгатайб. Тэрэнээ дүүргэхэеэ байнаб.

Удаань Цурбо-Доржын нүхэдтэйнь хөөрэлдөөд, ажалайнь арюун намтартай танилсабабди.

Нүхэр Доржиев гурбадахи жэлээ комбайн жолоодон, нилээд ехэ дүршэлтэй болонхой. Теэд энэ хүмнай ажалай халуун хаһада нэгэ заахашье миин һуухагүй, ходол комбайнаа хинан шалгажа гү, али залуушуултай дүй дүршэлөө хубаалдажа ябадаг зантай.

Мүнөөшье ехэл яаража байһаниинь гайхалгүй. Цурбо-Доржын мүрысэдэг гурбадахи бригадын комбайнер Иван Замбалов мүн лэ һайнаар ажаллажа, халтад гээл һаа ахижа гарахаар байна. Абаһан уялгаяа дүүргэтэрни үшөө арбаад гектар үлэнхэй гэжэ залуу коммунист һайн мэдэнэ ха юм.

Арын-Булагай тарялан дээрэ Цурбо-Доржын комбайнай загуунаа тойрожол тойрожол байхые харахада, иимэ эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, хатуу зоригтой хүнүүдтэй хамта хүдэлхэдэ ямаршье ажал бэлэхэнээр дүүргэгдэхэ, ямаршье дабаан дабагдаха гээшэ ха гэжэ этигэхээр. Үшөө тэрэнтэй хамта ябадаг комбайнернууд Мокров, Анжуев, Бимбаев, Цыремпилов болон бусад хэды оролдосотой, хэды ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ гээшэб! Хаража байхадаа үнэн зүрхэнһөө омогорхон баясахаар.

Иимэ габшагай бэрхэ [...]торнуудайнгаа оролдосото[...] ашаар «Улаан Оронго» к[...]нөө жэлдэ гүрэндөө 900[...] тарья худалдаха социали[...] 2000 центнерээр үлүүлэ[...] Мүн ажахыдаа эрхим шана[...]һэ хүсэд хүрэхөөр хаажа[...]

Цурбо-Доржо Доржиевна[...] комбайнерай мэргэжэлые [...]ряад, «талын корабляа» [...] байдаггүй. Өөрөө 16 жэл[...] зойнгоо хонин ажал дээ[...] гаряагүй хүдэлнэ. Энэ үе [...] баян дүй дүршэлтэй боло[...]лиин хонин һүрэгэй то[...] олошоруулха, үүлтэрыень [...]руулха хэрэгтэ хубитаяа [...] оруулһан байха.

—Тарья хуряалгын [...]байнернуудай дутахадань, [...]затор мэргэжэлтэй хүн ха[...] һайн дураар эндэ ерэжэ х[...] Гэртэхимни энэ үе соо хо[...]раад байдаг юм,—гэжэ нү[...]жиев хөөрэнэ.

Байгша ондо өөрынгөө [...]ма Мункуеватай хамта ха[...]һан 640 толгой хони[...] тарган, үбэлые ямаршье[...]наар дабажа гарахаар [...] Ургаса хуряалгын урда [...]дынгөө отарын хонидто [...] дүүрэн хүрэхэ силос [...] 2000 гаран центнер үб[...]жа һүрилһэн байна.

—Энэ жэлдэ бүхы [...] искусственна аргаар [...] дүүргээбди. Зуун эхэ хо[...]һөө 100 хурьга заабол[...]рилготой хүдэлэгдэнэ. Не[...]гоо алдууе дабтахагүй һа[...] Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ ж[...]ник-үрэжүүлэгшэмнай дү[...]тай байгаад, зарим хони[...]жа, зуун эхэ хонин бүр[...] хурьга абаа һэмди,—гэж[...] хөөрэлдэнэ.

—Тарья хуряалгаа [...]хёод, хэдэхэн хоногһоо [...]рёогоо дулаалжа, һэль[...] тэжээлээ газаагаа з[...]жөөндэ бэлдэхэмнай. Хо[...] шадалаар һайн, хашаа [...] шэнээргэ. Мүнөө жэлдэ [...] ондо орохо байхабди,—га[...] Доржо хэлээ һэн.

Тэрэ гэһээр хэдэн үдэ[...] Амжалта хүсэе, бэрха [...] солотой комбайнер, Цу[...] шамда!

Б. Л[...]
Улаан-Үдын үйлэдбэриин [...] управлени.

ОППОРТУНИЗМДА ЭБСЭШЭГҮИГӨӨР ХАНДАХА

(„Марксизм ба ревизионизм" гэжэ В. И. Ленинэй статьягай толилогдоһоор 55 жэл болоһонтой дашарамдуулан)

Оппортунизмтай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ябуулдаг тэмсэлдэ «Марксизм ба ревизионизм» гэжэ Ленинэй зохёол таби гаран жэл соо хүсэтэ зэбсэг боложо үгэнэ. Революционернүүдби гэжэ бэедээ нэрэ зүүгээд, харин марксизмын һургаалай бүхы хубинуудые—политическэ экономи, философи, научна коммунизмын теориие шүүмжэлэн хазагайруулагшадые элирхэйлхэ хэрэгтэнь энэ зэбсэг бүхы дэлхэйн коммунистнуудта туһална. Ленинэй заабаринуудта болон тобшололнуудта түшэглэн, КПСС ба аха дүү бусад партинууд творческо марксизм-ленинизмдэ мүнөө үеын урбагшадта хатуу шанга сохилто хэнэ.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй дүшөөд онуудай үедэ марксистска теориин бии болохолоор олониитын оюун ухаанда гайхамшаг ехэ революци болоһон юм. Пролетариат лэ общественные революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгажа шадаха хүсэн мүн гэжэ тоолоод, К. Маркс болон Ф. Энгельс өөһэдынгөө һургаалые үнэхөөр наука болгон хүгжөөгөө.

Бүхы шэнэ, түрүү юумэн мэтэ, мүн марксизмшье, алхам хэхэ бүхэндөө тулалдажа, элдэб янзын оппортунизмтай хэсүү шанга тэмсэл хэжэ, мүндэлөө. Энээниие «Марксизм ба ревизионизм» гэһэн статья дотороо В. И. Ленин тон эли тодоор, үнэншэмөөр харуулаа. Энэ статьягаа «Карл Маркс» (1818—1883) гэһэн суглуулбари зохёолдо зорюулан, 1908 оной март һарада бэшэһэн юм.

Марксистска теориин арюун нангин байхын түлөө тэмсэхэ зуураа, Ленин болбол оппортунизмын ангиин ашэ үндэһые элирхэйлэн, пролетариадай агууехэ һургаалые дотороонь хосороохо гэжэ һэдэдэг оппортунизмын толгойлогшо Бернштейн болон хуурмаг бусад революционернүүдые эрид шууд, хайрагамгүйгөөр шүүмжэлһэн байна. Марксизмда эсэргүүсэхэ зуураа, ревизионистнууд тэрэнэй гол һүлдые, революционно удхые хазагайруулан, түтэс хүсэтэй һургаалай зохёон байгуулхы творческо шэнжые буруушаажа, олониитын тэмсэлые хүтэлбэрилхэ тус һургаалые хооһон дүрим болгодог байгаа.

«Олохон ушарта имагтал идейнэ талаар мүнөө бидэнэртэ тохёолдодог: Марксизмда теоретическэ заһабаринуудые оруулха гэһэн һэдэлгэтэй хэгдэдэг буляалдаанууд, ревизионистнуудтай тактическа арсалдаануудые хэжэ, тэдэнэй үндэһөөр эбээ таһардаг ушарнууд, хүдэлмэрищэнэй хүдэлөөнэй тус тус онсо өөрсэ асуудалнуудаар лэ бодото байдалда тохёолдодог зүйлнүүд—бүхы арсалдаата асуудалнуудые пролетарска революциин улам хурсадхаад байхадань, олониитын ябадал тодорхойлхо хэрэгтэ эгээл сэхэ удхатай зүйлнүүдтэй бүхы арсалдаануудые хамтадхаад байхадаа, тэмсэлэй түлэг дунда дайсадһаа ханинараа илгаха, дайсанда эрид шууд сохилтонуудые хэхын тула муу союзнигуудаа хаяха гэжэ баадхаад байхадань,—энэ ушар хүдэлмэришэн ангида жэшээлэшэгүй ехэ хэмжээгээр үшөө заатагүй тохёолдохо байна (Зохёолнуудай суглуулбари, том 17, хуудаһан 25-26) гэжэ статья дотороо В. И. Ленин уридшалан мэдэжэ бэшэһэн байба.

Ленинэй эдэ үгэнүүд Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һүйдхэлтэ ябуулганууднаа илангаяа элитээр тодоржо байгаа мүнөө үеын ревизионизмтай эбсэшэгүй тэмсэл КПСС-эй, аха дүү бусад партинуудай хэжэ байһанай удха шанарые юунһээшье һайнаар ойлгуулжа үгэнэ. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хамтадаа зүбшэһэн хараа бодолдо, КПСС-эй XX ба XXII съезднүүдэй хараа шэглэлдэ, 1957 ба 1960 онуудта Москвада үнгэргэгдэһэн зүблөөнүүдэй документнүүдтэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй сэхэ эсэргүүсэжэ байһаниинь элитэ.

Революционно үгэ хүүрээр бэеэ далдалаад, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд КПСС-ые болон коммунис аха дүүгэй бусад партинуудые бүдүүлигээр, ямаршье үндэһэгүйгөөр хардана, марксистска теориие зүбөөр ойлгодог, тэрэнэй «арюун нангин байхые» хамгаалжа байгшад гансахан бидэнэр лэ марксистнууд гээшэбди гэжэ бэеэ тоолонод. Үнэндөө тэдэнэр ниитын хүгжэлтые шэнжэлжэ үзэхэдөө түүхын бодото байдал хараадаа абажа үзэхэ гэһэн марксистска диалектикын гол эрилтые бэелүүлэнгүйгөөр, творческо марксизм-ленинизмһээ хахасаба.

Мүнөө саг үеын гол үндэһэн бүхы асуудалнуудаар Хитадай теоретигүүдэй ревизионис, хуушанай бүтэмжэгүй үзэл баримталдаг байһаниинь КПСС-эй Центральна Комитедэй Нээмэл бэшэг, Советскэ правительствын мэдүүлгэнүүд дотор гүн гүнзэгыгөөр, үнэншэмэ тодоор харуулагдана. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд дайн ба эб найрамдал тухай, дэлхэйн социализмын системын үүргэ тухай, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй стратеги болон тактика тухай, ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэдэг сурталболон практикада эсэргүү тэмсэл тухай асуудалнуудые марксистско-ленинскэ ёһоор ойлгохо ябадал хазагайруулна.

Манай саг үе—капитализмһаа социализмда дамжан орожо байгаа үе саг мүн. Социалис лагериин бии болоһон, колониальна системын хүмэрин хосоржо, олон арадуудай бэеэ даанхай байдалтай боложо байһан ушар, капиталай оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй амжалтанууд, дайн сэрэгтэ эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа хүсэнүүдэй бэхижэжэ байһан ябадал—эдэ бүгэдэ хадаа хүсэнүүдэй тэнсүүриие бүхы дэлхэйдэ үндэһөөрнь хубилгаа. СССР дотор коммунизмын, арадай демократиин оронуудта социализмын байгуулагдажа байһан ушар дэлхэйн социализмын системые хүн түрэлтэнэй общественные саашанхи хүгжэлтын улам шиидхэхы хүсэн болгожо үгэнэ.

Эдэ бүгэдые хараадаа абан, марксистско-ленинскэ партинууд хадаа социализмын ба империализмын хоорондохи зүрилдөөн манай саг үеын гол зүрилдөөн мүн гэһэн тобшолол хэһэн байна. Энэ тобшололые Хитадай ревизионистнууд эрид буруушаана. Пролетарска революциин хэрэг Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудай тэмсэлһээ һүүлэй һүүлдэ дулдыдаха гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ. Иимэ теори баримталха зуураа, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ илалтанудай ашаар, тэрэнэй туһаламжаар, Советскэ Союз толгойтой дэлхэйн социалис системын бии болоһоной ашаар национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй айхабтар түргэнөөр хүгжэжэ байһые КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд огтолон мартажархёо.

Хэрншье шунахай шэнжэтэй зангаараа империалистнуудай үлөөшье һаань, социализмын хүсэнүүдэй бүлюу болоһонтой дашарамдуулан, эбэй ёһоор амгалан ажаһууха политикые империалистнуудта баадхаха арга боломжо бии болобо. Социалис лагериин улам бүлюу боложо байһанда, олониитэ арад зоной тэмсэлдэ түшэглэн, эб найрамдалай хүсэнүүд бүхы дэлхэй дээрэ ниитын шэнэ общественные байгуулагдахаһаа урид дэлхэйн дайнай аюулые саража шадахадаа болохо байна.

КПК-гай ревизионистнууд, догматигууд тад ондоо һанал бодол баримталнад. Творческо марксизм-ленинизмһээ холодожо, тэдэнэр империализмын байгаа сагта дэлхэйн дайе сарахын аргагүй гэжэ тоолонод. Амгалан ёһоор ажаһууха гээшэ уласхоорондын ээрхэг түримхэйнүүлдэ буулта хэһэн ябадал гээшэ, энэ хадаа капиталда эсэргүү хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлдэ һаад хэжэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе һуларуулжа магад гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд бодоно.

Тиимэ дээрэһээ, Пекинэй ревизионистска теоретигүүдэй бодоһоной ёһоор, имагтал термоядерна дайн хэгдэжэ, империализм үгы болгогдохо ёһотой болоно.

Ниитын элдэб байгууламжатай гүрэнүүдэй эбэй ёһоор, хоорондоо амгалан ажаһууха политика хадаа эб найрамдалай, демократиин, социализмын аша туһада таарамжатайгаар харюусана гэжэ марксизм-ленинизм һургана, бодото байдал гэршэлэн харуулна. Иимэ политика пролетариадай революцинуудай илалтануудта, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ургалтада социалис системые хүн түрэлтэнэй общественные хүгжэлтын шиидхэхы нүхэсэл болгохо ябадалда туһална.

Марксистско-ленинскэ һургаалые, коммунис хүдэлөөнэй гол хараа шугамые шүүмжэлэн хазагайруулан, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд «революционно дайнуудые» хэжэ, революцинуудые тухирха гэһэн теори уласхоорондын хүдэлмэришэн ангида, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ баадхаха гэһэн һэдэлгэ гаргана. Тиихэ зуураа, алибаа орон дотоорхи революционно тэмсэлые, уласхоорондын оршон байдалые тэдэнэр тооногүй. Тиигэжэ КПК-гай һүйдхэлшэд газаа тээһээ революциие асаржа болохогүй, революци гээшэ орон бүхэнэй ажалшадай дотоорой хэрэг юм гэһэн Ленинэй заабариие эбдэнэд.

Өөһэдынгөө үнэхөөр сэдьхэлые революционно хуурмаг үгэ хүүрнүүдээр далдалха гэжэ Хитадай авантюристнүүдэй хэршье оролдоо һаань, «үнэн зүбые» гансахан лэ бидэнэр хамгаалнабди гэжэ хэршье бэеэ һайрхаа һаань, тэдэнэй түсэбүүд үрэ үгэнгүйгөөр хосорхо. Дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл, мүнөөнэй үедэ марксизм-ленинизмые творческо ёһоор хүгжөөжэ байдаг революционно партинуудай нэгэдэл энээниие харуулжа үгэхэ.

В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «XIX-хи зуун жэлэй һүүл багта революционно марксизмын хэһэн идейнэ тэмсэл мухар үзэлэй бүхы гүйбалзалгануудта, дутуу дундануудта эсэргүүсэн, түгэс илалтадаа урагшаа дабшажа ябаа пролетариадай революционно гайхамшаг тулалдаануудай имагтал эхиниинь мүн». (Зохёолнуудай суглуулбари, том 17, хуудаһан 26).

Творческо марксизм-ленинизмдэ догматигуудай, ревизионистнуудай доботолһон доботолгые бута сохин, творческо марксизм-ленинизмын илагдашагүй туһые коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай үндэрөөр үргэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ социализмын болон коммунизмын агуухэ һургаал заабаринуудые илан мандуулжа байхада, научна ёһоор шэнжэлэн, алас холые уридшалан хаража, Ленинэй хэлэһэн эдэ үгэнүүд улам ехэ хүсэтэйгөөр мүнөө үедэ соностоно.

А. Конуева,
Т. Николаев.

Хабсаргагшад мэдээс[...]

Георгий Максимович Гирченкын хүтэлбэрилдэг «Дальсталь конструкция» управлениин хабсаргагшадай бригада Шэнэ Бэрээнэй механическа заводой заһабарилга- механическа корпусой хабсаралга октябриин 11-дэ дүүргэбэ.

6 хүнһөө бүридэһэн тус коллективһарын туршада 78 тонно металлоконструкци, 200 кубометр суглуулагдамал түмэр бетон бэлдэжэ, хабсаргаа. Тиигэжэ ажалайнь бүтээсэ 150 процент болобо. 2700 дүрбэлжэн метр зайтай үйлэдбэриин талмай ашаглалгада үгтэбэ.

Тус корпусто байгша ондо шэнэ поточно лини тодхогдожо дүү[...] Тиигэжэ эн[...] түхэлэй 40[...] жэлдээ [...]лагдаха [...] Агуу Октя[...] 46 жэлэй ой[...] лэлдэ ажа[...]тада жаг[...]рилгашад [...] нүүдтэ б[...] досотойгоо[...] лажа бай[...]

И. О[...]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 15.

Совет Таджикистанай тогтоhоор 39 жэл үсэгэлдэр гүйсэбэ

Дондок УЛЗЫГУЕВ

Дунда Азиин дуун

Оролто

ндада түбиин зүрхэн тухай дуунууд олон.
рна зүгэй шүлэгшэдэй суута орон.
иценнын, Улукбегэй аглаг орон,
гууехэ Фирдоусиин инаг дуран.
лишер Навои. Рудакигай арюун харгы,
лар эртын соёлшодой алтан үлгы.
ангил ехэ Хан-Тэнгри, хүлисыш намай,
ара-Кумай халуун дайда, хүлисыш намай,
hата хүйтэн Сибирь ороной хүбүүн бэлэйб,
ридаг үндэр Саяан уулын дуушан бэлэйб.
хилгаата Байгал далайн үри бэлэйб.
ахилзата сагаан талын хууршан бэлэйб.
ээ мүнөө эртын ёhoop хүлиеэл гуйгаад,
хэ сагаан элдин талаhаа зүбшөөл hураад,
инии долоон шэмэг хотоор аяншалжа,
эн үеынш шэнэ байдал амаршалжа,
лиюн дайдынш хабhа дамжан ерээ бэлэйб,
арахан зүрхэм халуун дураар халяа бэлэй.
ринн газар бэшэ байгаа шинии газар,
лынш газар бэшэ байгаа шинии газар...
ах, киргиз, кара-калпак, туркменүүд,
бек, таджик, уйгур, татар, ород хүбүүд —
эл нэгэтэй үнэн сэхэ минии нүхэд,
эр бүриим үзэлсэдэг үеын нүхэд,
агтайхан Буряад таладааш уулзадагбди.
Сайн байноо! Салям!—гэлдээд золгодогби.
ды тинбэш хэтэ мүнхын заншал байха —
да юм hаа, айлшалалсаад бусадаг байха.
л айлдаа ябалсадаг гурим байха.
й уулсаад гаралсадаг ёhо байха.
реел хэлээд, гара гэhэн нүгөө ёhонь
рын бэшээ—сэдьхэл hайхан яба гэhэн!
нда түбиин дууша хүбүүд, дуулыт намай,
имэ hайхан заншал юунэй байhан хойнонь
рата гэгээн гэрыетнай эрьеэ хадаа,
жаа ногоон дайдыетнай анжаа хадаа,
рохон заахан болжомуурай жэргээн мэтэ
лоон хотын домог дууе тогтоогыта!

ушанбэ хото

жик оронай ниислэл дээрэ
нары угтааб.
л архиинь амасаадш үзөөб,
тамхиинь татааб.
н-Задэйн гарынь баряад,
байhыень мэдээб.
эн тэрэ арад зонойнь
эжэ мэдээб.
н сагаан Памир дээрэ
н зүрхөө орхёод,
жэлдэ бадара гэжэ
-Задэ захяа.
сэгээн мүльhэн дээрэ

Улаан зүрхэнь мүнөө
Уган ехэ поэт байнаш,
Унаб шинии түлөө!
Хүхюун энэ чайханадань
Хүнүүд олон — яхши,
Хүнгэн hайхаар хатархадаш,
Хүлгөө зүрхэм, Аксы!
«Кук» ногоон сайгаа аягал,
Хөөрыш нүхэр, яхши!
Хүнэй гэжэ hанангүйгөөр
Дуула, урин Аксы.
Оюутанай зүрхэн hонор
Ойлгооб шамай, Аксы!
Зула мэтээр найгалзанаш,
Зулгы уян Аксы.
Арбан хоёр гэзэгэш намираад,
Арюун гээшэнь—яхши!
Арбан табанай hара мэтэ
hайхан байнаш, Аксы!
Мэлмэн хоёр нюдэд соошни
Мэргэн дэгээ—яхши!
Мээхэй уряар харанал хүбүүд
Мэдэнэ гүш даа, Аксы?
Эхэ түрэл нютагтамни
Инаг бии юм, — яхши!
Эльгэ зүрхэм тэрээндээл даа,
Эндэм үгы, Аксы.
Элдэб хүбүүд эндэш байнал —
Эрэлхэгүүд — яхши!
Эдэнэй нэгы шэлээрэй даа,
Эелдэрхэн Аксы!

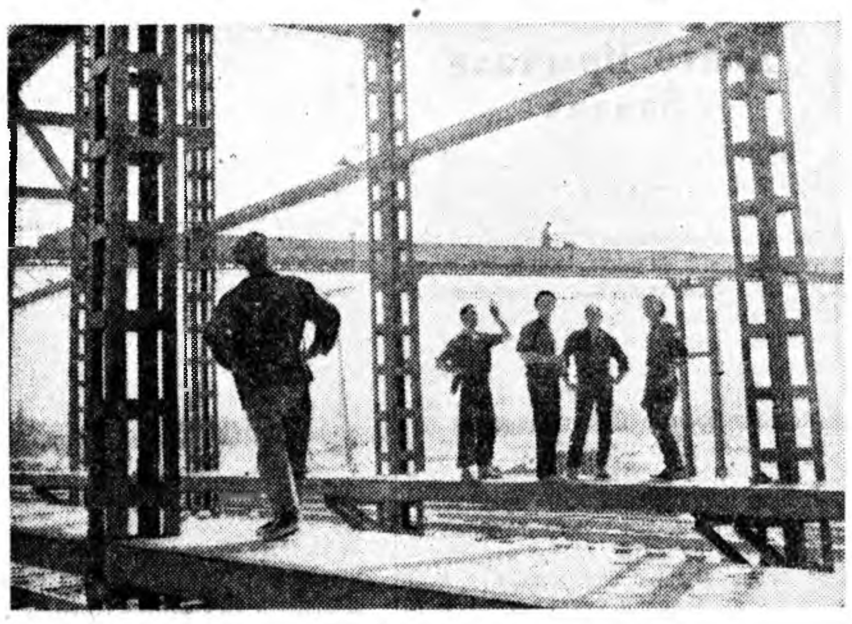

Таджикистанай ниислэл — Душанбэ хотодо тоhо-өөхэнэй комбинат баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ ойртоо. Тус комбинат сүүдхэ соо 700 тонно хлопогой үрэhэ болбосоруулха, 140 тонно элдэб тоhо үйлэдбэрилхэ юм. Зураг дээрэ: ашаа оньhон аргаар буулгаха эстакада.

ТАСС-ай фотохронико.

Памирай альган дээрэ

Хани нүхэр Азизтаяа
Хадын борёор тэнээб.
Алим жэмэсэй ягаанийе
Аярхажа шэлээб.
Азарганын, алтан зулын
Алаг нюдэд hайхан.
Адар томо арбузууды
Даажа ядааб гайхан.
hалхи шуурган Памир өөдэ
hарабшалан хараав.
Арьялаахан альган дээрэнь
Абиран мүлхин гарааб.
hаарал буурал манан соогуур
hарлаг үнеэд бэлшээ.
Улаан шаргал дэлhээ hэжэн,
Уулын ногоо шэншээ.
Үндэр сагаан байса дээрэ
Үбсүүлдижэ хэбтээд,
Сэнхир хүхэ Душанбэе.
Сэхэ дээрэhээнь шэртээб.
Искандерэй нуурые үзөөб,
Энхэ мүнхын аршаан —
Эрье дээрэнь үбдэглэжэ,
Эсэhэн нюдөө аршааб
Харыш тэрэ, тэрүү тэрэ,
Хангил үндэр дабаан.
hүртэй шорон үбэр дээрээ
hүрэнэ зэрлиг ямаан.
Таджикистан минии сэдьхэл
Татаhан зандаа үлөө.
hарын мүнгэн гарьха мэтээр
hанажал ябанаб мүнөө...

(Үргэлжэлынь хожом гараха)

САГААН ХАЛААДТАЙ БУРЯАД ЭХЭНЭР

САГААН халаадтай залуу буряад эхэнэрэй үбшэнтэнэй таhаг руу ороходонь:

—Сайн байна, Надежда Бужеглаевна!—гээд, хара шарайтайхан басаган гараа hарбайн урдаhаань урин дулааханаар хандана.—Битнай юрэдөө бүрил hайнаар харадаг боложо байнаб. Аша туhыетнай юугээршье харюулхаяа ойлгожо яданаб,—гэн мэлмэгэрхэн хара нюдөө ялалзуулан, тэрэ басаган гэрэлтэ hайханаар миhэрэн байна.

Дулгар Турлакова гэжэ тэрэ Хурамхаан нютагай басаган арбан хоёр жэл соо наранайшье туяа харадаггүй, уйдхар гашуудалда баригданги ябадаг hэн. Нюдэндөө хорго унажа, hохор болоhон хүндэ операци хээд эдэгээжэрхидэг, түргэ мэргэн доктор Улаан-Үдэдэ бии юм гэжэ дуулаад, Дулгар талаангаа туршаха гэжэ республикын больница ерэhэн юм.

Урдань «бусад түрэлтэн» гүүлжэ газаашалуулдаг буряадай айлай басаган—Надежда Бужеглаевнада эрдэмдэ hураха эрхэ совет засаг олгоhон. Нүхэр Боянова найман жэлэй саада тээ Эрхүүгэй медицинскэ институт дүүргээд, түрэл республикадаа хүдэлжэ эхилээ. Тиихэдээ хуушанай мэдээжэ, дүй дүршэл ехэтэй нюдэнэй доктор Екатерина Михайловна Никифоровагай хүтэлбэри доро түрүүн ажаллажа, hайн бэлэдхэл абаба. Уданшьегүй врачнуудай залуу, шэнэ халаанай бэрхэшүүлэй дунда Надежда Бужеглаевнагай нэрэ дурдагдажа эхилээ. Академик Филатовай нэрэмжэтэ Одесскэ институтда ординатурада hурахаяа нүхэр Боянова эльгээгдээд, эмнэлгын шэнэ шэнэ арга шудалжа бусаhанайнгаа hүүлээр, республикын больницын нюдэнэй үбшэнэй таhагые даагшаар томилогдоо hэн.

Шэнэ албан тушаалдаа түрүүшээр бага сага тээлмэрдэн ядалдабашье, нүхэр Боянова түргөөр дадажа, таhагайнгаа хүдэлмэри hайжаруулха, коллективэйнгээ ажал зүбөөр эмхидхэхэ тушаа ехэхэн хүсэл оролдолго гаргаба. Тиигэжэ гурбан жэл үнгэрөө. Ганса буряад республика соогоо бэшэ, харин бусад областьнуудта Надежда Бужеглаевнагай амжалта тухай суурхадаг. Аласдурнын, Ураалай, Сибириин элитэ нюдэнэй докторнууд Новокузнецк хотодо сугларжа, тэдэнэрэй урда нүхэр Боянова нюдэнэй роговицые hэлгэхэ операци тушаа элидхэл хээ бэлэй. Тэрэнь гансал конференцидэ хабаадагшадые бэшэ, «Вестник офтальмологии» гэжэ журналай редакциие ехэтэ hонирхуулжа, Надежда Бужеглаевнада тусгаар статья захиhан юм. Бэшэхэ, согсолхо юумэнь нүхэр Бояновада тон элбэг хаям. Суг хүдэлдэг нүхэр С. Ф. Зарбаева, Т. П. Мошкович болон А. М. Колбина гэгшэдтэй хамта тэрэ тоогүй олон орёо хүндэ операци хэжэ, хэдэн мянгаад хүниие нюдэтэй болгоо. Балай hохор ябаhан аад, алтан дэлхэйе харадаг болоhон хүнүүд амаршалга, баясхалангай сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдые хэлэдэг, дэбтэртэ бэшэдэг. Жэшээлхэдэ, 78 наhатай Д. С. Жужаев гэжэ үбгэн өөрынгөө нэрэhээ гадна, үри хүүгэдэйнгээ үмэнэhөө врачнуудта халуун баярые хүргэнэ. Цырма Цыремпилова гэжэ залуу басаган арбан дүрбэн жэлдэ үрөөhэ нюдэ харахагүй байhан аад, эдэгээд: «Нюдэнэймни роговица hэлгээ. Гайхалтай, ульгэр түүхэдэшье дуулдаа, hанагдаагүй юумые Боянова хэжэ шаданал!»—гэжэ омогорхон бэшэнэ. Энэ мэтэ үнэн зүрхэнэй дулаан үгэ, юрөөлнүүд дурадхалай зузаан дэбтэрнүүд соо барагдашагүй.

Анхан элдэб үбшэнэй хашаланда баригдаhан буряад арад гансал совет засагай үедэ мэргэжэл hайнтай врачнуудта аргалуулха аргатай болоо. Ажалша зон урдань элдэб эсын үбшэнhөө, лама, бөөнэрэй худал хуурмаг аргаhаа доройтожо зободог, олоороо хосордог бэлэй. Жэшээлхэдэ, гансал трахомо гэжэ үбэшөөр арбан хүн бүхэнэй нэгэниинь үбдэжэ, hохор болодог байгаа бшуу. Мүнөө энэ үбшэн үндэhөөрөө үгы хэгдэнхэй.

Мүнөө Буряад орондомнай медицинскэ шэнэ техникэ, түхеэрэлгэтэй 150 гаран больница болон поликлиникэ хүдэлнэ. Улаан-Үдэ хотын урда захада больнична город яларна.

Республикымнай эмнэлгын гаhарта мүнөө үедэ 1100 гаран врачнууд ажаллана. Тэдэнэй дунда РСФСР-эй габьяата врачнууд Д. К. Шопхоев, П. Т. Яжинов, А. В. Булгатов, З. Б. Бадмаева, З. Л. Баханова, М. Ф. Корягина, Е. А. Мазурина болон бусад олон нүхэд хүдэлнэ.

Хүнэй эгээл үнэтэй эрдэни—бэеын элүүрые хамгаалгада эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажалладаг хүндэтэ нүхэд тухайгаа республикымнай ажалшад хододоо дулаан инаг үгөөр дурдан байдаг.

К. Балдаев.

ШОРОЙ ШЭБХЫН КОМПОСТ—БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭhЭ hУУРИ

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо гэhэн зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа имагтал газараа ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдөө ажахын али бүхы ургамалнуудай найдабаритай ургаса абалгаhаа гол түлэб дулдыдаха байна.

Минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхынгээ хажуугаар нютагай үтэгжүүлгэ наг шэбхэ, зүб гуримаар, гамтайгаар, ашаг шэмэ ехэ үгэхөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала.

Наг шэбхэ шоройдо худхажа, компост хэдэг арга тухай «Ленинские Горкидохи» дүй дүршэл эндэ зураглан харуулагдана. Манай республикын колхозууд болон совхозууд шоройдо худхаhан шэбхын компост ехээр хэрэглэхэ арга боломжотой. Ушар иимэhээ энэ дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ үндэhэ hуури мүнөөнhөө табижа захалха бээ гэжэ hанагдана.

АКАДЕМИК Т. Д. Лысенкын ухаалhан аргын ёр Московско областиин инские Горки» гэжэ шалгын ажахы шоройхудхаhан шэбхын ком- буйлуулха гурим тохойлон зохёобо.

гектар хэмжээнэй поо хахад гектар талмай эн абажа, тэрээн дээ- 250—300 тонно шэбхэ н гаргажа, hайса худ- д, удаань нэгэ жэгдээр ан тараадаг. Шэбхэ дээ- 20 тонно фосфоритна ха, талхан болгогдоhон тонно сагаан шулуу са- хэрэгтэй. Энэ органо- еральна холисоёо газа- хүрьhэндэ худхахын да тус полиёо 15 сантиметр гүнзэгытэйгээр хахалха, үтэгжүүлгын шоройтой hайса холисолдохынь тулада дисктэй борнойгоор элдүүрилхэ шухала. hүүлээрнь компост бэлдэжэ байhан талмайгаа шэбхээр эдеэшүүлhэн уhаар уhалха. Тиихын тула өөрөө ябадаг цистернэ хэрэглэхэ.

Бэлэн болоhон компостые бульдозероор обоолхо хэрэгтэй. Хэрэгтэй болоhон сагтань полиин ямар нэгэн участогай хүрьhэндэ энэ үтэгжүүлгые оруулхын түлөө сасадаг тусхай түхеэрэлгээр нэгэ янзаар сасаха, тиигээд дисктэй борнойгоор борнойлогдожо, хүрьhэндэ шэнгээгдэдэг зэргэтэй.

Өөрынгөө үтэгжүүлхы шанарайнгаа талаар нэгэ тонно компост нэгэ тонно hайн шэбхэтэй адли шанартай бшуу.

Иигэжэ бэлдэгдэhэн шоройдо худхаhан шэбхын компостые хэрэглээд байхадаа, «Ленинские Горкидохи» ажахы hүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые хоёр дахин дээшэлүүлжэ шадаа. Дунда зэргээр эндэ гектар бүриhөө намарай шэниисэ 30 центнер, дээшээшье, саахарай свёкло 442—523 центнер, морхооб 450—500 центнер, хартаабха 160—170 центнер, силослэгдэхэ горох 250—320 центнер, орооhо абахаар тариг- даhан горох 30 центнер гэхэшэлэн ургаса хуряажа абадаг болонхой.

Энэ жэлдэ ехэ хуурай, ган гасуур зун болоо. Тиигэбэшье hаань, «Ленинские Горкидохи» ажахыда гектар бүриhөө 550 центнер кукурузын ногоон набша (хүршэ колхоз, совхозуудайхида орходоо хоёр дахин ехые) хуряажа абаа.

Иимэ үтэгжүүлгэ хэрэглэдэг болохынгоо урда тээ тус ажахы гектар бүриhөө дунда зэргээр 15 центнер тэжээлэй единицэ абадаг байгаа hаа, харин мүнөө 40 центнер, мүн дээшээшье хэмжээнэй тэжээлэй единицэ абадаг болоо.

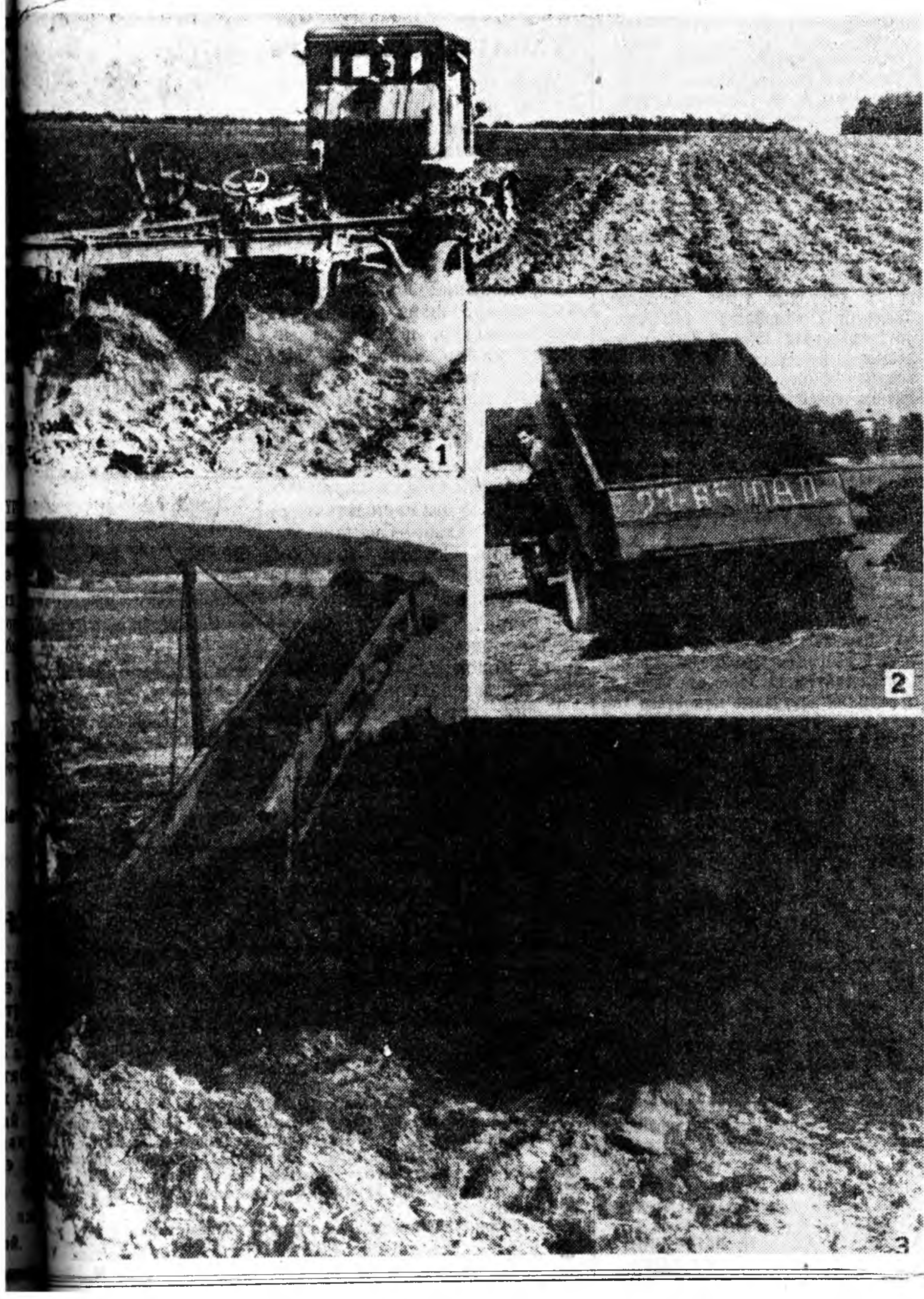

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Компост бэлдэхын түлөө таhалагдаhан участогые хахалжа байна. 2. Талмай дээрэ шэбхэ буулгажа байhан үе. 3. Зөөгдэhэн шэбхые худхажа байна. 4. Минеральна зүйлнүүдые шэбхэдэ нэмэн оруулна. 5. Компост бэлдэгдэхэ газарые дисктэй борнойгоор элдүүрилнэ. 6. Участогаа шэбхээр эдеэшүүлэгдэhэн уhаар уhалжа ябана. 7. Бэлэн болоhон компостые обоолжо байhан үе. 8. Сасадаг түхеэрэлгэтэй тэргэдэ компост ашана. 9. Бэлэн болоhон компостые хүрьhэндэ оруулхын түлөө сасан тараажа ябана. 10. Үтэгжүүлэгдэhэн участогые тарилгын урда тээ дисктэй борнойгоор элдүүрилжэ байхань харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

Совет космонавтнууд Гаванада айлшална

ГАВАНА, октябриин 12. (ТАСС). Түрүүшын космонавт эндэ хэды час соо байба. Сүлөөтэ арал дээрэ хоёрдохиёо айлшалба. «Замбуулинай дүү басаган» Валентина Терешковатай эндэ уулзаба. Кубын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Рауль Роа хүндэтэ айлшадай ерэһэндэ МИД-эй байшан соо обед үгэбэ.

Юрий Гагарин һамгантаяа, Валентина Терешкова, тэдэнтэй хамта ябаһан хүнүүд үдын хойто тээ «ИЛ-18» гэжэ Кубын авиакомпаниин самолёдоор Мексикэ ниидэжэ оробо. Эндэ болохо уласхоорондын авиационно федерациин 56-дахи генеральна конференциин хүдэлмэридэ хабаадаха юм.

Социалис революциин Нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүд Эмилио Арагонес болон бусад Хосе Мартиин нэрэмжэтэ аэродром дээрэ космонавтнуудые үдэшэбэ.

Ю. ГАГАРИН, В. ТЕРЕШКОВА МЕКСИКЭ ЕРЭБЭ

МЕХИКО, октябриин 12. (ТАСС). Совет космонавтнууд Юрий Гагарин, Валентина Терешкова Мексикэ ерэбэ.

Совет космонавтнууд Мексикэдэ

МЕХИКО, октябриин 12. (ТАСС). Дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагарин, дэлхэйн түрүүшын эхэнэр космонавт Валентина Терешкова гэгшэдэй эндэ ерэхэдэ, аэродромһоо совет посольствын байшан хүрэтэр хэдэн километрэй газарта Мексикын ниислэл хотын хэдэн мянган ажалшад хани халуунаар амаршалжа байба. Ойро зуура амарһанай һүүлээр замбуулинай баатарнууд совет посольствын байшан соо пресс-конференци үнгэргэбэ.

Мексикын президент Лопес Матеос гэгшэ Ю. Гагарин В. Терешкова хоёртой уулзаба. Хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо. Совет космонавтнууд «Восток» гэжэ замбуулинай онгосонуудай македүүдые, бүхы космонавтнуудай гар табилгатай фотозурагуудые президентдэ үгэбэ.

Мексикын журналистнуудай Ассоциацида хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба. Замбуулин түбиие шэнжэлэгшэдые журналистнууд ехэ хүхюутэйгээр угтаад, тэдэниие Мексикын журналистнуудай Ассоциациин хүндэтэ гэшүүд болгон һунгаба.

Хани ёһоной айлшалалга

КАБУЛ, октябриин 12. ТАСС-ай корр. Н. Кречнев, В. Гаврилин гэгшэд иигэжэ дамжуулба:

Афганистанай король Мухаммед Захир Шахай уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев мүнөөдэр хани барисаата Афганистанай ниислэл хото Кабул ерэбэ. Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Курбанов, Гадаадын экономическа харилсаагаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. Г. Лапин гэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэтэй хамта Афганистанаар ябалсана.

Кабулай аэродром дээрэ Афганистанай король Мухаммед Захир Шах, маршал Шах Вали, Афганистанай премьер-министр Мухаммед Юсуф, Арадай соведэй түрүүлэгшэ Абдул Захир болон бусад тусхайта хүнүүд Л. И. Брежневые угтаба.

Совет, Афган тугуудаар гоёогдоһон аэродром дээрэ үндэр дээдэ совет айлшанай хүндэлэлдэ хүндэлэлэй харуул зогсоогдобо, Советскэ Союз Афганистан хоёрой гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэбэ, нациин салют үгтэбэ.

Афганистанай король Мухаммед Захир Шах, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев аэродром дээрэ үгэ хэлэбэд.

Л. И. Брежнев, Афганистанай король автомашинада һуугаад, аэродром дээрэһээ Чехельсотун гэдэг ордон тээшэ зорибо. Афганистанда айлшалха үедөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ эндэ байха юм.

Афганистан Советскэ Союз хоёрой хоорондо «политическэ харилсаануудые саашадань бэхижүүлхэ шухала арга нүхэсэл мүн» гэжэ афган арад Л. И. Брежневэй Афганистан айлшалалгые тооложо байна гээд «Ислах» газетэ бэшэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын Афганистан айлшалһан ушар хадаа Афганистан Советскэ Союз хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаануудые улам саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ үшөө нэгэ шэнэ алхам мүн гээд «Анис» газетэ тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай Афганистанда үзүүлдэг хани ёһоной туһаламжые афган арад үндэрөөр сэгнэжэ байна.

Хойто Ирагтахи байдал

БЕЙРУТ, октябриин 11. (ТАСС). Хойто Ирагта курдын отрядууд, Барзани тээшэ ороһон, тэдэниие дэмжэдэг арабай офицернүүд болон солдадуудай нэгэ талаһаа, нүгөө талаһаа Ирагай правительствын сэрэгшэдэй хоорондо хатуу шанга байлдаанууд үргэлжэлһөөр гээд Ираһаа ороһон мэдээсэлһээ элирнэ. Баасистнууд илагдажал, илагдажал байна, энэ ушарһаа боложо правительствын сэрэгшэдэй дунда элдэб эсээр худхаха ябадал улам ехэдэнэ. Эндэ һаяхан Эрбиль гэжэ райондохи правительствын сэрэгшэдэй нэгэ гарнизондо солдадууд буһалгаа хэжэ, курднуудта эсэргүү дайн байлдаануудта хабаадахаяа арсаһан тухайдаа мэдүүлбэ гээд «Ан-Нида» газетын мэдээсэлһээ эли болобо. Олон солдадууд сэрэгшэдһээ таһаржа ошоод, партизанай отрядуудта оролсонхой Мустафа Барзани гэгшын сэрэгшэдтэй хамта дайлалдажа ябана. Сентябриин эсэс багаар эдэ отрядууд Амади райондохи правительствын нэгэ полкһоо үлүү сэрэгшэдые хүреэлбэ. Курднуудта хашагдажа ерэхэдээ баасистнуудай солдадууд Турциин газар дайда руу орожо, саг зуура байха зүбшөөлтэй болобо.

Иратай баасистнуудай хойто райондо бирагүйдэһэн энэ ушар хадаа Сириин сэрэгүүдые Ирак руу яаралтайгаар эльгээһэнэй шалтагааниинь боложо үгөө ха гээд Бейрудэй газетэнүүд бэшэнэ.

СССР КНДР хоёрой дипломатическа харилсаа тогтооһонһоо хойшо 15 жэл гүйсэбэ

ПХЕНЬЯН, октябриин 12. (ТАСС). СССР КНДР хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа тогтооһонһоо хойшо гүйсэһэн 15 жэлэй ойе Корейн арад мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна.

КНДР СССР хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа тогтооһон ушар хадаа хоёр оронуудай арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай байһан юм гээд энэ үдэртэ зорюулһан статья соогоо «Нодон Синмун» газетэ бэшэбэ. Корейн, совет арадуудай хани барисаан, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалсалга тухай договор 1961 ондо баталагдаһан байгаа. Энэ хадаа ехэ удха шанартай байһан гээд совет, корейн арадуудай хани барисаанай заншалта ёһо гуримуудые хүгжөөхэ тухай тэмдэглэхэ зуураа «Нодон Синмун» газетэ тэмдэглэбэ.

Социализм, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдээ корейн, совет арадууд бэе бэеэ дэмжэлсэдэг юм. Корейн арад оронойнгоо экономическа бааза байгуулха зорилго амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа, тиигэхэдээ Советскэ Союзай, аха дүүгэй бусад оронуудай КНДР-тэ үзүүлһэн туһаламжые хэрэглэһэн байна гээд энэ газетэ бэшэнэ.

Гаитида болоһон хүсэтэ һалхи шуурганай аюулта хойшолонгууд

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 12. (ТАСС). «Флора» гэжэ хүсэтэ һалхи шуурганай Гаитида болоһоной һүүлээр 2500 хүн үхөө гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетын тусхай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Гаитиин газар дайда дээрэ түрүүшын шэнжэлэлгэ хэжэ дүүргэһэн элүүрые сахилгын бүхэдэлхэйн организациин түлөөлэгшэ доктор Филипп Кавелье гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор хохидолдо ороһон хүнэй тоо 5 мянга болоно.

Гаитиин урда захын хахад арал — тус ороной шухала шухала экспортнэ түбэй газар хүсэтэ һалхи шуурганда хооһороо гээд «Нью-Йорк Таймс» газетэ бэшэнэ. 2 мянган дүрбэлжэн миль талмай дээгүүр айхабтар мантан хадуураар хэршээд гараһан мэтэ түхэл маягтай байна.

Гаитида түргөөр туһаламжа үзүүлээгүй һаа, хохидолдо ороһон районой 300 мянга гаран ажалшад халдабарита үбшэндэ дайрагдаха, үлэн хооһон байдалда орохо аюулда хүрөөд байна.

Алжиртахи байдал

АЛЖИР, октябриин 12. (ТАСС). Алжирай Республикын оборонын министерство үсэгэлдэр коммюнике толилбо. «Алжирай арадай национальна армиин сэрэгэй частьнууд мүнөөдэр долоодохи сэрэгэй округой райондо оробо. Ямаршье гээлтэ хоролтогүйгөөр иимэ һуурин газарнуудые: Азазга, Форт-Насьональ, Колде-Тирурда гэдэгүүдые эзэлбэ» гээд энээн соо хэлэгдэнэ.

Буһалгаа хэгшэдэй отрядуудай офицернүүд болон солдадууд правительственна сэрэгшэд тээшэ ороно гэжэ коммюнике соо заагдана.

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 12. (ТАСС). Полковник Моханд У Эль-Хадж гэгшын толгойлдог буһалгаашадай сэрэгшэд Мишледэ байһан байраһаа гаража, хада уула руу ошоо гээд Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэбэ.

«Национальна сэрэгшэдэй урагшаа дабшахадань, берберскэ арад зон гол түлэб баяртайгаар дэмжэнэ» гээд үсэгэлдэр радиогоор дамжуулагдаһан Алжирай Республикын оборонын министерствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

США-да газар доро атомна туршалгануудые хэнэ

ВАШИНГТОН, октябриин 12. (ТАСС). США-гай атомна энергиин комиссиин мэдээсэһэнэй ёһоор, Невада штадай атомна полигон дээрэ атомна хоёр тэһэрэлгэ газар доро хэгдэбэ гэжэ ЮПИ агентство дамжуулна.

Танганьикада бэеэ дааһан гүрэн болохынь урда тээ 20 мянган хүндэнь гансахан врач хүртэдэг байһан юм. Мүнөө энэ орондо эмнэлгын олон эмхи зургаануud байгуулагдажа, өөһэдын медицинскэ мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэнэ. Зураг дээрэ: Дар-эс-Салам хотодохи медицинскэ һургуулида.

ТАСС-ай фотохронико.

Турцидахи түгшүүрилтэ байдал үшөө һунаагдаба

СТАМБУЛ, октябриин 12. (ТАСС). Байгша оной майн 20-һоо 21-нэй һүнии гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн һэдэлгын бүтээгүй дээрэһээ орон дотор соносхогдоһон онсо түгшүүрилтэ байдал, гурбадахияа хоёр һараар һунаагдажа байна гээд «Маллиет» газетэ мэдээсэбэ.

Лумумбын алууршад сүлөөдэ ябаһаар

ПАРИЖ, октябриин 12. (ТАСС). Патрис Лумумбые алалгада хабаадаһан, Чомбын жандармериин хүлһэншэн ябаһан Роберт Хью Чалмерс гэгшэ үсэгэлдэр сүлөөдэ табигдаба.

Конголез сүүдэй засагууд энэ хүндэ ямаршье һонирхол табяагүй, арестовалһан сагһаа хойшо нэгэшье мүрдэлгэдэ тэрэниие оруулаагүй юм гэжэ АФИ агентство Леопольдвильһаа мэдээсэнэ.

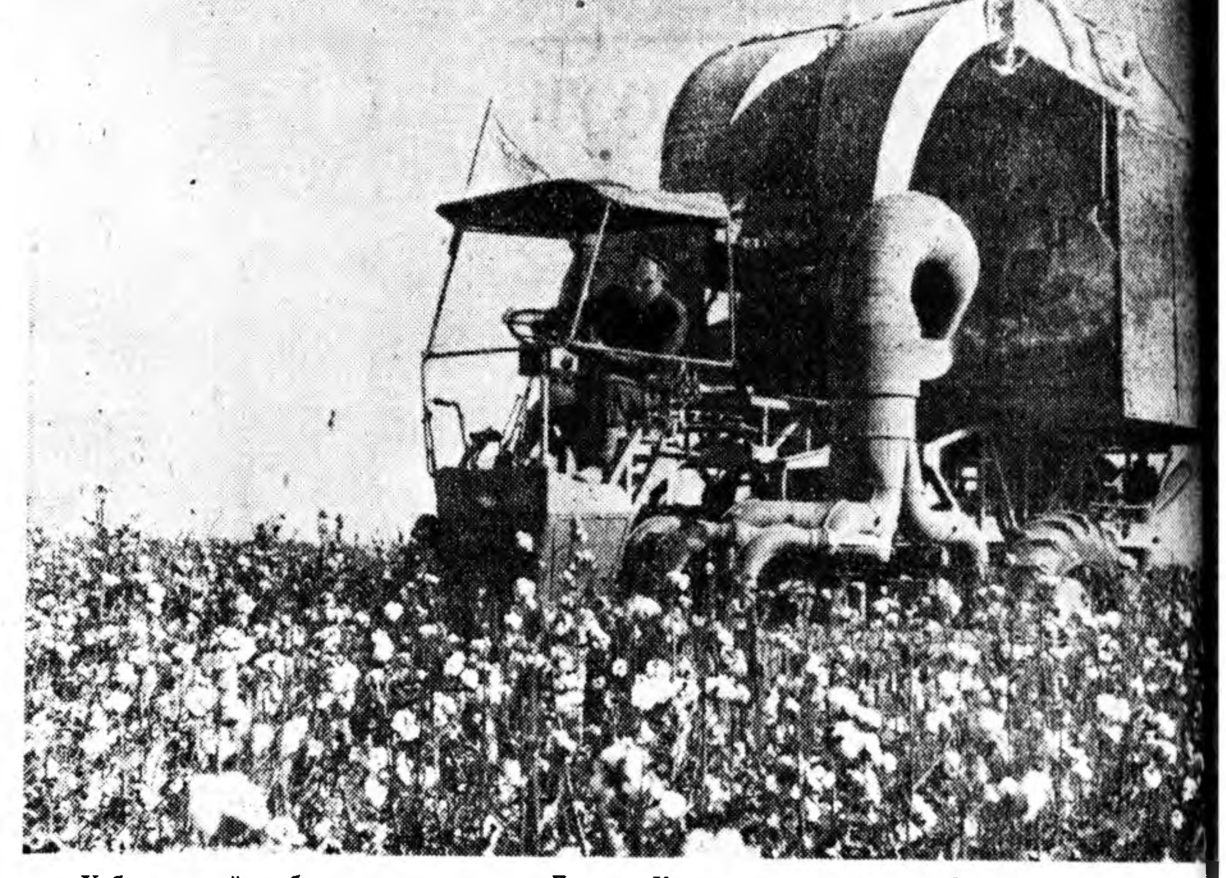

Узбекнстанай габьяата механизатор Джават Кучиев нэгэ үдэр соо 28 тонно хлопок ху... Энээнэй хүтэлбэрилдэг бригадань Сурхандарьинска областнин «Малек» совхозой хлопок ху... дээрэ ажаллаха зуураа хлопогой 140 гектар талмай дээрэһээ гектар бүрин 40 центнер х... уялга абанхай.

Джават Кучиев энэ жэл хлопок хуряалга дээрэ 4ХВ «Пахтакор» шэнэ машина шалган... лана. Энэ машина 250 хүнэй гараар хэхэ ажалые гансаараа бүтээхэ болоно. Джават 300... хлопок суглуулжа, хуряалгын бүхы ажалые октябрин 15 хүрэтэр дүүргэхэ юм. Энэнь агуу... тябриин 46 жэлэй ойдо тус бригадын бэлэг болоно. Зураг дээрэ: Д. Кучиев 4ХВ «Пахтакор»... наар хлопок хуряалга дээрэ ажаллана.

ТАСС-ай фотохро...

Хатархадаа хаядалтай, дуулахадаа абааштай...

Татар ансамблиин концерт

Һаяхан ород драмын театр соо улаан-үдынхид аха дүү татар арадай дуу болон хатарай ансамблиин концерт шагнаба. Уран һайханайнь хүтэлбэрилэгшэ Джаудат Айдаров, дирижёр-хормейстерынь Джавад Кутдусов, хатарайнь бүлэгые ударидагша Татарай АССР-эй габьяата артист Мансур Гатиатуллин. Концертынь программа хоёр бүлэгһөө бүридэнэ.

Хүшэгын нээгдэхэдэ, сагаан шарабтар үнгэтэй, нэгэ янзын хубсаһатай хорёод басагад дүүхэйнэр хотоолдин һагад зэргэлжэ һуунхай, бултадаа адли жэгдээр урагшаа нэнгэн өнгөсын һэлюур татаһан маягаар, ямар бэ даа, хамтын хүдэлмэри хэһые харуулан, ирагуу һайхан, эбтэй хоолойгоор дуулалдана. Айл зоной гэртээ сэмбэ нэхэдэг, тиихэдээ басаганайнгаа үетэниие урижа тэрэ хүдэлмэриеэ хамһалсуулаад, үдэшэндөө гэртээ зугаалуулдаг, хүндэлдэг татар арадай урданай заншалые үндэһэ болгон зохёогдожо табигдаһан дуу, хатарай ансценэ иигэжэ эхилнэ.

Программын түрүүшын бүхы бүлэгые эзэлһэн энэ һонирхолтой наадан улам саашаа бүри уран гоё, удха түгэлдэр болоно. Буряад зоной анханһаа һайхашаадаг татар аялга нэгэ аажам уянгатай зөөлэхэн боложо, нэгэ огсом солгёоноор зэдэлнэ. Тиихэ забһартань баяртай хүхюунэр, янгуутайханааршье үгүүлһэн диалогууд, сооло дуунууд хабшабарилагдана, элдэб маягай омог дорюун хатар нэрьенэ. Айлшадайнгаа хэлэ мэдэхэшьегүй хүнэй ойлгожо ядахаар бэшэ энэ зохид һайхан зугаа наадан харагшадые ехэтэ һонирхуулба. Тэрэниие найруулан табиһан РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша нүхэр Ф. А. Гаскаров, хүгжэмынь зохёоһон ТАССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша нүхэр А. С. Ключарев.

Концертынь хоёрдохи бүлэг мүн лэ хаража ханалгүй һонин, уран һайханай олон янзын номероор баян. А. Ключаревой «Партияа магтанабди», В. Мураделиин «Дайн хэрэггүй», Г. Сулеймановай «Кама мүрэнэй галнууд» болон бусад татар, ород мүнөөнэй, урданай дуунуудые ансамблиин хоор аятай һайханаар, олоной хоолой шадамараар зохилдуулан аянгална. Хоорой эрэшүүлынь Р. Яхинай «Татар бригадын сэрэгшэдэй дууе» задарюун омог хоолойгоор дуулалдажа, граждан дайнай үедэ үбгэ эсэгэ, аба аханарайнгаа гаргаһан габьяае эли тодоор дурдан һануулна. Эхэнэрнүүдэй бүлэг композитор Левашовай «За околицей» гэжэ уянгата дууе баһал муу бэшээр гүйсэдхэнэ. Тиигэжэ ансамблиин хоор бүхы бүлэгөөрөөшье, эхэнэр болон эрэшүүл ами амяараашье таһаржа, таараха-таараха руунь элдэб дуунуудые шадамараар гүйсэдхэдэг заншалынь ансамблиин дуушадай ехэ һайн талань гэжэ адагламаар.

Ансамблиин зүжэгшэ хатаршад концертын хоёрдохи бүлэгтэ мүн лэ үзэмжэтэй зохид номернуудые харуулаа. Жэшээнь, «Джигидүүд» гэжэ хатарые хүбүүд жэгтэй гоёор гүйсэдхөө. Гэбэшье олонхи хатарнууд «Казаниин айлшад», «Залуушуулай хатар» программын түрүүшын бүлэг соохи шэнгеэр хоор дуунай аялга доро гүйсэдхэгдэжэ, дуун хатар х... бэеэ шэмэглэнэ.

Ансамблиин солистнар... шадамар бэрхэеэ харуула... тарай АССР-эй габьяата а... Г. Гафиатуллинагай гү... һэн «Жэргэмэл жэргэнэ»,... минии зүгышэн» гэһэн д... ТАССР-эй габьяата арти... Юсуповай дуулаһан «Гур... гэжэ арадай дуун иланга... луунаар угтагдаа.

Богонёор согсолон х... аха дүү татар арадаймнай а... лиин концертые хараһан... сүлөөтэй сагаа аятайхана... гэргэжэ, сэдьхэлээ шэмэг... машахаар байгаа гэжэ хэл... рэгтэй. Хүндэтэ айлшадна... орой ганса концерт табяад... Үдэһээ мордоһониинь ш... тай. Хожомоо яаралгүйгөө... шалбалнь, ехэ һайн байгаа...

Ц. Дуг...

Шэлэ газар байдалтай, Шэнэһэн дээгүүр гүйдэл...

Д. ДУГАРОВАЙ фо...

Городые болбосон түхэлтэй болголго

Модо тарижа һуурин газарнуудые ногооруулга гансашье хабар эмхидхэгдэдэг бэшэ, энэ хүдэлмэри намарайшье сагта үнгэргэгдэнэ. Улаан-Үдэ городнай жэл ёрэхэ тума сэсэрлиг ургамалнуудаар ногоорuулагдан, улам гоё һайхан болоно.

Городоймнай шэнэ гудамжануудаар, шэнэ байрануудай газаагуур, шэнэ сэсэрлигүүдтэ намар, хабаргүй олон модод таригдана. Мүнөө Улаан-Үдэдэ модо тарилгын хүдэлмэри байгша октябриин 1-һээ эхилбэ. Модо һуулгалгын үедэ хамта 25000 эшэ ургамал таригдахаар хараалагдана. Энэ хүдэлмэри илангаяа городой захын—Сперанскын, Аршаанай, Сосново тосхоной болон бусад гудамжануудта эхилэнхэй.

Намарай модо тарилгын үедэ городой гудамжануудта иргай модон анха түрүүшынхиеэ һуулгагдахань.

Гадна городой гудамжануудта шулуу дэбдижэ, асфальтаар хушаха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Энэ үедэ Бабушкинай, Павловай, Терешковагай нэрэмжэтэ болон Шишковко—Аршаан тосхонууд хоорондохи гудамжанууд заһагдажа, асфальтлагдажа байна.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын октябри... номерой нэгэдэхи хуудаһан... налистнуудай бүхэдэлхэйн... залгада хабаадагшадай СССР... нистрнүүдэй Соведэй Т... Н. С. Хрущевто эльгээһэн... гай бэшэгэй эхин мүрые... **господин түрүүлэгшэ»** гэ... дүрбэдэхи хуудаһанда ООН... ральна Ассамблейн сесси д... ТАСС-ай мэдээсэлэй хоёрд... цай нэгэдэхи мүрые **«ООН... ральна Ассамблейн...»** гээд... гүйгдана.

„Рейндэхи харуулшаниие һэлгэлгэн“

Үни заяанай хүлеэгдэжэ байһан үйлэ хэрэгые Бонндо ором дүримгүйгөөр хүлеэнэ гээшэ. Үни удаан саг соо мэхэ гохо хэһэнэй, арсалдаһанай, хашалта хэһэнэй һүүлээр 14 жэлэй турша соо энэ тушаалда байһан 87 наһатай канцлер Конрад Аденауэр октябриин 15-да тушаалһаа гарахань. Үглөөдэрынь шэнэ канцлерые һунгаха һунгалтада мүнөөнэй вице-канцлер, экономикын министр 66 наһатай Людвиг Эрхардын илаха байһанда хэншье ажаглана, һэжэглэнэгүй. Правительственна партинуудай (ХДС/ХСС, СВДП) хоорондо хэлсэһэнэй ёһоор энэ хүн хадаа канцлерай тушаалда ори ганса кандидат юм.

Бүхы дэлхэй түбидэ амгалан тайбан байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг олониитэ ажалшад, хүн зон Аденауэрай тушаалһаа гараһанда һанаа үнөөгөө зобохо гэжэ хэншье хэлэхэгүй. Энэнь Баруун Германидашье хабаатай байха юм. Юуб гэхэдэ алдар соло асархагүйһөө гадна тэрэнэй дүтын союзнигуудай нюдэн дээрэ доромжолдог болоһон канцлерай политикын найдабаригүй болохо бүри канцлерай политикаар хүн зон дурагүйдэдэг, тэрэниие улам ехээр шүүмжэлдэг болоһон байна.

Аденауэр хадаа Баруун Германиин империализмын булимтархы хүсэл бодолые дахин һэргээһэн хүн боложо, мүнөө үеын уласхоорондын харилсаануудай түүхэдэ орохо байна. Үһөө мэеэ нэхэлгые, милитаризмые һэргээһэн, нацистнуудые һайшаан тухирдаг, юрэнхыдөө ФРГ-дэ дотоодын хархис хүсэнэй улам шангадхаһан хүн Аденауэр байха.

Баруун Германиие полициин гүрэн болгохо талаар Аденауэр ехэ юумэ хэһэн байна. Гүрэнэй эмхи зургаануудта шургажа ороһон Гитлерэй туһамаршадай ашаар канцлерай тогтооһон хатуу шанга дотоодын гурим ёһо хадаа коммунистнуудые хашахаһаа гадна мүн түрүү үзэл бодолтой бусад организацинуудай түлөөлэгшэнэрые мүрдэдэг, хашадаг, авантюрис удха шанартай гадаадын политикые, орон доторхи хархис этэгээдүүдые һэргээхэ ябадалдань эсэргүүсэһэн лэ хүнүүд мүрдэлтэдэ ородог байгаа.

«Телеграф» гэжэ Баруун Германиин газетын тодорхойлһоной ёһоор Аденауэрай правительство һүүлшынгээ жэлдэ нэгэ уршагта хэрэгһээ гарангүй нүгөөдыень эхилдэг байгаа. «Шпигель» гэжэ журнал тушаа шууяаешье хараад үзэе. Энээнэй һүүлээр канцлерай дүтын туһалагша, тэрэнэй оборонын министр Штраусай шууяатайгаар тушаалһаа гараһаниие гү, али үгышье һаа, конституциин гурим сахиха зургаанай телефоной хөөрэлдөөе хуули бусаар шагнаһан ябадал тушаа шууяан болоо бшуу.

Хархис удхагай дотоодын политика, ээрхэг түримхэй гадаадын политика—Аденауэрай ажал ябуулгын хоёр талань иимэ байгаал даа.

Конрад Аденауэр үнгэрһэн сагай юумые баримталдаг байгаа. Манай дэлхэй түбиин хубилжа байһан шэнэжэ маягые, уласхоорондын хүсэнүүдэй үндэһөөрөө хубилһан шэнэ тэнсүүриие энэ хүн яашье хараадаа абаха дурагүй байһан юм. Коммунизмые үзэн ядадаг үзэл бодолынь түүхые эрьюулхэ, хоёрдохи дэлхэйн дайнай үрэ дүнгүүдые дахяад шэнээр хаража үзэхэ хүсэл зориг оруулна. Этээл иимэһээ яаралтайгаар буу зэбсэг түхеэрхын, НАТО-дохи шухала шухала газарыень гартаа абахын, генерал Де Голльтой үгэсөө хэхын, элдэб мэхэ гохошье һаань гаргажа байгаад ядерна зэбсэгтэй болохын түлөө үхэлүүсэ оролдоно. Тиимэһээ уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулһан ямаршье һаа дурадхалда, тодорхой хэмжээ ябуулгада эсэргүүсэдэг байһан юм.

Өөһэдынтөө союзнигуудһаа таһаржа гансаардахагүйн тулада, мүн олониитэ ажалшадай баадхалгада орожо, Бонной правительство ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай Москвагай договорто гараа табиха баатай болоо. Хэды тиигэбэшье эндэхи ээрхэг түримхэй этэгээдүүд, нэн түрүүн Аденауэр уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха талаар саашадаа алхам хүүлхэгүйн тулада ехэ хүсэл оролдолго гаргажа эхилһэн байна.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ тушаалһаа гарахаяа байһан канцлер бүришье эдэбхитэй болонхой. Оло дахин хэлэһэн һүүлшынтээ үгэнүүд, хөөрэлдөөнүүд, мэдүүлгэнүүд соогоо хэрэг байдалые улам муу, шахардуу болгохо гэжэ ехээр оролдоо. «Уласхоорондын харилсаануудые һуларуулха тухай һанаа зоборитой шашалдаае дуулахашье дурамгүй» —гэжэ тулюурдаһан энэ хүн шашана.

Һүүлшын үдэрнүүдтэ канцлерай хэлэһэн үгэнүүд соо илангаяа ГДР-ые, Советскэ Союзые, социалис бүхы оронуудые үзэн ядажа байһан хоро шаранъ гарана, үнгэржэ ерэхэдээ баруунай оронуудай зарим союзнигуудтаа сухалдана. «Хүйтэн дайнай» политикын үндэһэн улам улам холуур тараһай гэжэ ехэ оролдолго гаргана.

«Олониитын үмэнэ тон һүүлдэ хэһэн мэдүүлгыень хараха болоо һаа, политическэ ажал ябуулгаһаа Аденауэрай холодоо һаань дээрэ болоо...—гэжэ Англиин лейбористска партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Гордон-Ускер һаяхан мэдүүлбэ. Россиятай тогтоогдоһон харилсаануудые һайжаруулха хэрэгтэ ямар нэгэн алхамда эрид харшаар хандахагүй мүнөө үе сагай немец хүтэлбэрилэгшэнэр Аденауэрай орондо орохо аабза гэжэ найдахаар».

Энэ хүнэй ябуулжа байһан политикын кризистэ ороһоной шалтагаанаар Аденауэр тушаалһаа гараба гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Үшөө 1961 ондо христианска демокрадууд бундестагта абадаг һууриин олонхи хубиие алдаһан байгаа. Энээнэй удаа болоһон һунгалтанууд Аденауэрай, тэрэнэй партиин хүндөө улам бууржа байһые тодорхойлһон байна. Этээл иимэһээ мүнөө хабар Аденауэрай дурагүй байһаар байтар партиинь дээдэ зургаан канцлерай тушаалһаа энэ хүниие гаргаад, тэрэнэй орондо Л. Эрхардые кандидатаар табиһан байгаа.

Профессор Людвиг Эрхард политикада шэнэ хүн бэшэ. «Би хадаа Америкын олоһон олзо хүнби» гэжэ энэ хүн наадажа хэлэдэг юм. Иигэжэ хэлэхэ үндэһэн бии даа. 1945 оной эсэс багаар тиихэдэ суута гараадүй доцентые Америкын эзэмдэлгын зонын сэрэгэй засаг түрэдэ асаржа, Баваридахи экономикын министрэй тушаал дурадхаа бэлэй. Этээл энээнһээ дайнай хойто тээхи тушаалайнь эхин табигдаһан юм ха. 1957 ондо энэ хүн вице-канцлер болобо.

Бонной ерээдүйн политика тухай хилын саанахи хэблэл элдэб эсээр бэшэнэ. Шэнэ канцлер тухай хэлэхэ зуураа Англо-саксоной олонхи хэблэл «Францида тиимэ дурагүй бэшэшье һаа, Аденауэрта орходоо шэнэ канцлер америкынхид болон англинхидта һураггүй дүтэ байха» гэжэ таамаг үгэ тараана. Л. Эрхард хадаа «Англиие ниитэ дэлгүүртэ оруулхын түлөө оролдохо», Англитай «харилсаа тогтоохые» оролдохо байха гэжэ Рейтер агентствын Бонндохи корреспондент бэшэһэн байна. Гадна Бонной политика тухай мүн ондоошье һанал бодол хэлэгдэнэ. Политиканьшье үндэһөөрөө хубилхагүй байха, харин тэрэнэй арга метод хубилжа болохо гээд олон шэнжэлэгшэд бэшэнэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Шредер гэдэгэй һүүлэй үедэ ябуулжа байһан политика тухай ехээр шууядаг болонхой. Энэ политикын гол удхань юуб гэхэдэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ эсэргүүгээр, НАТО-до, Варшавска договорто хабаадагшадай хоорондоо бэе бэедээ добтололсохогүй тухай договорто эсэргүү, Германиин асуудалые мүн бусад гол шухала асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ хэрэгтэ эсэргүүгээр зорюулагданхай юм. Иимэ хараа шугам хадаа Бонниие ахир тулюур байдалһаа гаргажа шадахагүйнь мэдээтэй. Канцлер Аденауэр иимэ байдалда оруулаад, үнэндөө гансашье шухала асуудал шиидхэжэ шадаагүй бшуу.

«Һүүлэй 15 жэлэй турша соо ябуулжа байгаа хараа шугамаар урагшаа дабшахын аргагүй»—гэжэ «Ди вельт» гэжэ газетын шэнжэлэгшэ, хархис үзэлтэнэй нэгэн С. Хафнер бэшэһэн байна.

Шахардуу шанга байдалые һуларуулхаар, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые һайжаруулхаар зохисотой байдалай тогтонижожо байха үедэ «Рейндэхи харуул һэлгэгдэжэ» байна. Иимэ эрхэ байдалда Аденауэрай ээрхэг түримхэй политикаһаа арсажа, үнэн зүб политика ябуулжа шадаха хүсэн олдохо гү? Энэ асуудалда харюусахын тулада ехэ саг хэрэгтэй бшэ

И. ЛАПИЦКИЙ.

(ТАСС).

Редакторай түлөө
М. Н. НИ...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ул... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре...тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—... отделов: сельскохозяйственного производства и пар... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и ... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологи... —24-74, советского строительства и быта—34-93, ... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и пере... 34-05.
гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... Бурятской АССР.
Н—00551. Зак. № 562...